

Hyvinkään ympäristö- raportti 2024

SISÄLLYS

1.	JOHDANTO	2
2.	YMPÄRISTÖTILINPÄÄTÖS	3
3.	HYVINKÄÄN YMPÄRISTÖTOIMIA	6
	HYVINKÄÄN EKOLOGINEN JALANJÄLKI	7
	YMPÄRISTÖPALVELU	8
	MAAPERÄN PUHDISTAMINEN	13
	HYVINKÄÄN VESI	14
	OPETUS JA VARHAISKASVATUS	16
	LIKKUMINEN	22
	KAAVOITUS JA MAANKÄYTTÖ	23
	YRITYSTEN ENERGIATEHOKKUUSPALKINTO	24
4.	ENERGIATEHOKKUUS	25
5.	ILMASTOPÄÄSTÖT	36

1. JOHDANTO

Hyvinkäällä raportoidaan ympäristöasioista vuosittain kaupunginvaltuustolle. Hyvinkään kaupungin ympäristöraportti sisältää ympäristötilinpäätöksen ja tiedot kaupunkiorganisaatiossa edellisvuonna tehdyistä ympäristötoimista sekä energia- ja ilmastoraportin. Tällä kertaa mukana on myös Hyvinkäälle tehty ekologisen jalanjäljen laskenta.

Hyvinkää kuuluu jätteettömyyttä, hiilineutraalisuutta ja kestäväää kulutustasoa vuoteen 2050 mennessä tavoittelevien FISU-kuntien (*Finnish Sustainable Communities*) ja hiilineutraalisuutta tavoittelevien HINKU-kuntien verkostoon. Hyvinkää on mukana myös kuntien energiatehokkuussopimuksessa (KETS).

Raportin tekoon on saatu tietoja ja apua laajasti kaupunkiorganisaatiosta, mistä asianosaisille suuri kiitos!

Markku Nieminen
Ympäristöpalvelu
p. 040 155 4244
markku.nieminen@hyvinkaa.fi

ENERGIATEHOKKUUS-
SOPIMUKSET

Raportin kuvat: Markku Nieminen, ellei toisin ole mainittu.
Kasvihuonekaasukuvaajat: Sitowise Oy.

2. YMPÄRISTÖTILINPÄÄTÖS

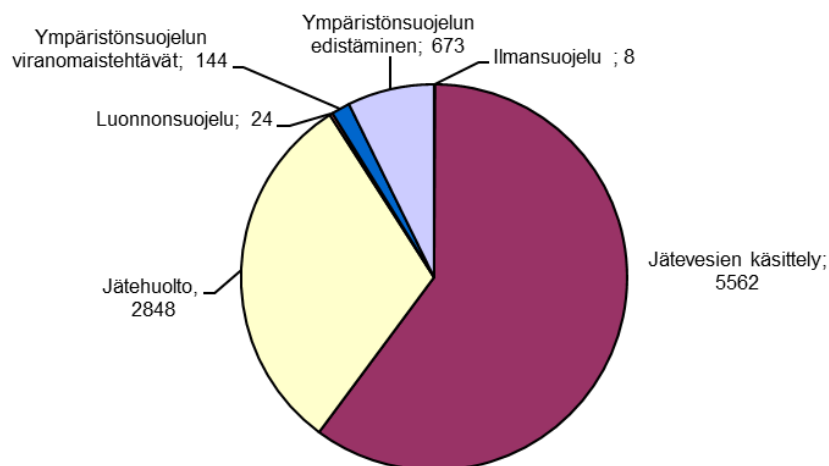
Hyvinkään kaupungin ympäristötuotoista, -kuluista ja -investoinneista lasketut tunnusluvut vuodelta 2024 on esitetty alla olevassa taulukossa. Ympäristötuotot olivat kaikkiaan 21,2 % kaupungin kokonaistuotoista, ollen 197 euroa asukasta kohden. Ympäristökulut ja ympäristöinvestointien poistot olivat 5,2 % kaupungin kokonaiskuluista ja poistoista. Ympäristökulujen osuus on noussut aikaisempaan verrattuna sote-menojen siirryttyä kunnilta valtiolle. Asukasta kohden ympäristökuluja ja poistoja kertyi 187 euroa. Ympäristöinvestoinnit olivat 12,1 % kaupungin kokonaisinvestoinneista, asukasta kohden laskettuna 65 euroa.

HYVINKÄÄN YMPÄRISTÖTALOUDELLISET TUNNUSLUVUT			
Tuotot	2022	2023	2024
Ympäristötuotot/ kunnan kaikki toimintatuotot	17,6 %	21,2 %	21,2 %
Ympäristötuotot/ asukas	189 €	197 €	197
Kulut			
Ympäristökulut + poistot/ kunnan kaikki toimintakulut ja poistot	3,0 %	5,4 %	5,2 %
Ympäristökulut + poistot/ asukas	221 €	188 €	187
Investoinnit			
Ympäristöinvestoinnit/ kunnan kokonaisinvestoinnit	22,6 %	21,3 %	12,1 %
Ympäristöinvestoinnit/asukas	98 €	123 €	65 €

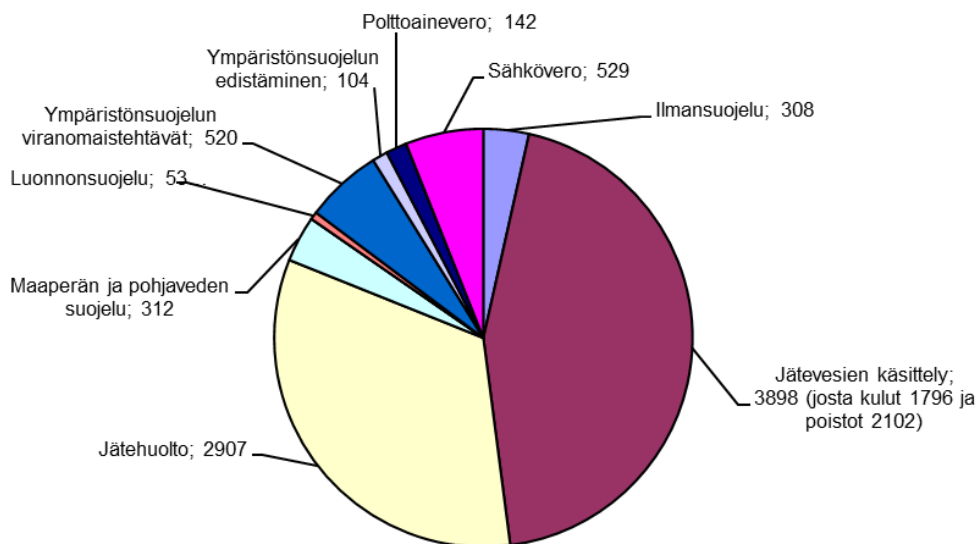
Hyvinkäällä vuonna 2024 ympäristötuotot, -kulut ja -investoinnit jakaantuivat alla olevan taulukon mukaisesti. Ympäristökuluihin lasketaan mukaan myös polttoaine- ja sähkövero sekä jätevedenpuhdistuksen ja viemäriverkoston poistot. Ympäristötuottoja kertyi kaikkiaan 9,3 miljoonaa euroa ja ympäristökuluja, verojen ja poistojen kanssa yhteensä 8,8 miljoonaa euroa. Ympäristöinvestointeja tehtiin 3 miljoonan euron edestä. Edellisvuoteen verrattuna kulut ja tuotot säilyivät samalla tasolla. Investoinnit vähenivät 2,7 miljoonaa euroa. Vähennystä oli sekä puhdistamolla, että viemärisanerauksissa.

HYVINKÄÄN YMPÄRISTÖTILINPÄÄTÖS						
	2023			2024		
Tuloslaskelmaan ja taseeseen (investoinnit) tulevat tiedot:	Tuotot 1000 €	Kulut 1000 €	Investoinnit 1000 €	Tuotot 1000 €	Kulut 1000 €	Investoinnit 1000 €
1. Ulkoilman- ja ilmastonsuojelu	10	304	16	8	308	271
2. Vesiensuojelu ja jätevesien käsittely	5759	1645	5329	5562	1796	2329
3. Jätehuolto ja roskaantumisen	2638	2651	0	2848	2907	0
4. Maaperän ja pohjaveden suojelu	0	725	0	0	312	0
5. Melun ja tärinän torjunta	0	18	0	0	0	0
6. Luonnonsuojelu ja maisemansuojelu	16	77	0	24	53	0
7. Ympäristönsuojelun viranomaistehtävät	149	516	0	144	520	0
8. Ympäristönsuojelun edistäminen	673	98	406	673	104	430
Yhteensä	9 245	6 034	5 751	9 259	6 000	3 030
Verot						
Polttoainevero		156			142	
Sähkövero		529			529	
Ympäristötoimintakulut yhteensä		6 719			6 672	
Poistot						
Jätevedenpuhdistus		202			309	
Viemäriverkosto		2090			1793	
Kaikki yhteensä	9 245	8 809	5 751	9 259	8 773	3 030

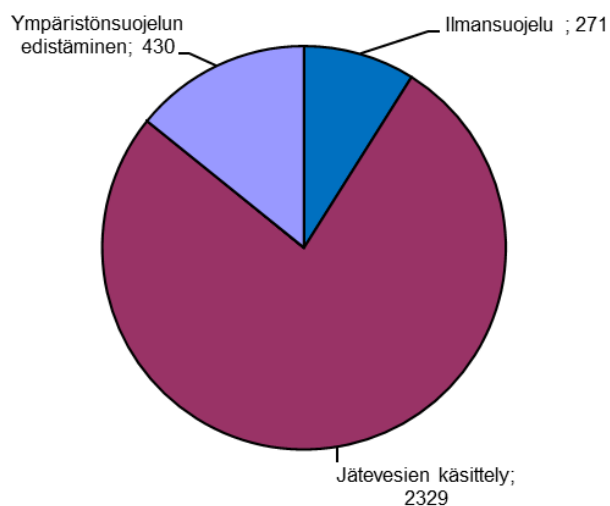
Hyvinkään ympäristötuotot 2024 (1000 €)

Hyvinkään ympäristökulut 2024 (1000 €)

Hyvinkään ympäristöinvestoinnit 2024 (1000 €)

Hyvinkään ympäristötuotot, -kulut ja -investoinnit vuonna 2024.

Oheisissa kaavioissa on esitetty Hyvinkään ympäristötuotot, -kulut ja -investoinnit vuonna 2024. Jätevesienkäsittely Hyvinkään Veden toimesta muodostaa näistä kaikista valtaosan. Jätehuolto vastaa runsasta neljäsosaa ympäristötuotoista ja -kuluista, ja se koostuu lähes kokonaan jätehuollon järjestämisestä Hyvinkäällä Kiertokapulan toimesta, lisäksi kuluissa on mukana kaupungin kiinteistöjen jätemenot ja taajamametsien roskien siivouskulut. Jätevesien käsittelyn ja jätehuollon osalta tuotot ovat jätevesi- ja jätemaksuja, joilla peitetään toiminnan järjestämisestä aiheutuneet kulut.

Muiden **ympäristötuottojen** osalta ympäristönsuojelun edistäminen koostuu tehtyjen energiatehokkuusinvestointien laskennallisista säästöistä ja ympäristönsuojelun viranomaistehtävien osalta yritysten ympäristö- ja maa-aineslupamaksuista. Luonnonsuojelun tulo on valtion *KuntaHelmi*-avustus luonnonhoitotöihin ja ilmansuojelun tulo on ilmanlaadun seurantaan osallistuvilta hyvinkääläisyrittäjäiltä saatava maksuosuus.

Ympäristökuluissa maaperän ja pohjavedensuojelun kulut ovat ensi sijassa Nopon entisen pesulan, mutta osin myös Vanhanmyllyn, Sahanmäen entisen kaatopaikka-alueen ja Hangonsillan pilaantuneen maaperän puhdistuskuluja, sekä pieneltä osalta pohjaveden ennakoseurannan kuluja. Ympäristökulujen osalta ympäristönsuojelun viranomaistehtäviin sisältyy kaupungin ympäristöpalvelun ja osin myös ympäristölautakunnan toiminta, mikä vastaa noin kuutta prosenttia kaupungin kaikista ympäristökuluista. Ympäristönsuojelun edistämisen kuluihin on laskettu kiinteistöjen energiankulutus- ja energiatehokkuusseurannat sekä ympäristönsuojelun edistämiseen laskettava palkkakulu. Ilmansuojelutoimet koostuvat hiekoitushiekkan kevätsiivouksesta sekä Uudenmaan ilmanlaadun seurannan Hyvinkään maksuosuudesta. Hyvinkään luonnonsuojelumenot koostuvat Kulomäen maisemointisuunnitelmasta, sekä kaavoituksen liito-orava- ja muista luontoselvityksistä. Luonnonsuojelun osuus on alle prosentin kaupungin ympäristökuluista. Myös polttoaine- ja sähköverot lasketaan mukaan ympäristökuluihin, koska niillä katsotaan olevan ohjaavaa ympäristönsuojeluväikutusta.

Ympäristöinvestoinneista valtaosan muodostavat Hyvinkään Veden jätevesien käsittelyn ja viemäriverkoston investoinnit. Ympäristönsuojelun edistämisen investointeihin sisältyvät katuvalaistuksen ja kiinteistöjen energiatehokkuusinvestoinnit. Ilman- ja ilmastonsuojelun investoinnit liittyvät kaupungin aurinkoenergiainvestointeihin ja pieneltä osin myös katupölyn puhdistuslaitteinvestointeihin.

YMPÄRISTÖVASTUUT JA YMPÄRISTÖVARAUKSET

Ympäristövastuu on ympäristöasioihin liittyvä Hyvinkään kaupungin olemassa oleva tai mahdollinen velvoite, johon tulee varautua taloudellisesti. Olemassa olevasta velvoitteesta kirjataan tilinpäätökseen pakollinen varaus, joka on varattu käytettäväksi tietyn tulevaisuudessa laukeavan ympäristönsuojelutoimenpiteen hoitoon.

Hyvinkäällä pakollisia ympäristövarauksia on tehty yhteensä 1 730 000 euron edestä, josta 1 127 000 euroa on varattu Sahanmäen entisen kaatopaikan puhdistukseen. Varaus pieneni 70 000 eurolla. Nopon pesulan pilaantuneen maaperän puhdistukseen on varattu 316 000 euroa, joka pieneni 188 000 € edellisvuodesta puhdistustyön myötä. Kulomäen maa-ainestenottoalueen maisemointiin on varattu 287 000 euroa. Kokonaisuudessaan ympäristövaraukset pienenivät edellisvuodesta 258 000 €.

HYVINKÄÄN PAKOLLISET YMPÄRISTÖVARAUKSET	1000 €
Kulomäen maa-ainestenottoalueen maisemointi	287
Sahanmäen entisen kaatopaikan puhdistus	1 127
Nopon entinen pesula/ valtion kanssa toteutettava jätehuoltotyö	316
Yhteensä 1000 €	1730

HYVINKÄÄN LÄMPÖVOIMAN PÄÄSTÖKAUPPA

Hyvinkään Lämpövoima on mukana EU:n päästökauppajärjestelmässä. Alla olevassa taulukossa näkyvät Hyvinkään Lämpövoiman päästökauppatiedot vuosilta 2020–2024. Hyvinkään Lämpövoima ei ole kuitenkaan mukana kaupungin ympäristötilinpäätöslaskelmissä. Toteutuneiden päästöjen vähäästä määrää selittää Fortumin jätevoimalasta hankitun kaukolämmön osuuden kasvu, joka ei ole päästökauppajärjestelmän piirissä. Päästöoikeuden hinta on noussut merkittävästi viime vuosina, vuonna 2017 päästöoikeuden keskihinta oli 5,75 euroa tonnilta ja 2022 jo yli 80 euroa.

Hyvinkään Lämpövoiman päästökauppa		2021	2022	2023	2024
Toteutuneiden päästöjen määrä	tCO ₂	12 674	6 789	6 995	7 920
Hallussa olevat päästöoikeudet 31.12.	tCO ₂	131 585	119 039	114 987	109 549
Hallussa olevien päästöoikeuksien arvo 31.12.	1 000 €	10 612	9 996	9 199	8 107
Päästöoikeuksien myynnit	1 000 €	761	868	0	0
Päästöoikeuksien ostot	1 000 €	0	0	0	0
Päästökaupan vaikutus tulokseen	1 000 €	761	868	0	0

Päästöoikeuden hinta €/tCO ₂ (vuoden keskiarvo)	54,18	80,10	83,60	64,66
--	-------	-------	-------	-------

3. HYVINKÄÄN YMPÄRISTÖTOIMIA

Hyvinkään ympäristöohjelma 2023–2027

Kaupunginhallitus vahvisti kesäkuussa 2022 [Hyvinkään ympäristöohjelman vuosille 2023–27](#) (KH 20.6.2022 § 172). Ympäristöohjelma laadittiin kaupunkistrategia Pelikirjan päivitystä seuraten sen loppukaudeksi, vuoden 2027 loppuun. Ympäristöohjelma toteuttaa osaltaan Pelikirjan kestävän kehityksen tukipilaria. Ympäristöohjelman toimenpiteiden toteutumista seurataan Hyvinkään ympäristövahti- palvelussa.

Kuntaverkostot

Hyvinkään kaupunginvaltuuston päätöksellä (1.2.2016 § 6) Hyvinkään liittyi hiilineutraalisuutta tavoittelevien HINKU-kuntien verkostoon, missä tavoitteena on vähentää kasvihuonekaasupäästöjä 80 % vuoden 2007 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Samalla valtuusto päätti hakea FISU-kuntien (*Finnish Sustainable Communities*) jäsenyyttä, jonne Hyvinkää hyväksyttiin marraskuussa 2017. FISU-kunnat tavoittelevat hiilineutraalisuutta vuoteen 2050 mennessä. Lisäksi Hyvinkää on ollut vuodesta 2004 kuntien energiatehokkuussopimuksessa (KETS).

Lisää tietoa [HINKU-kunnista löytyy täältä](#), [FISU-kunnista täältä](#) ja [KETS-kunnista täältä](#).

**ENERGIATEHOKKUUS-
SOPIMUKSET**

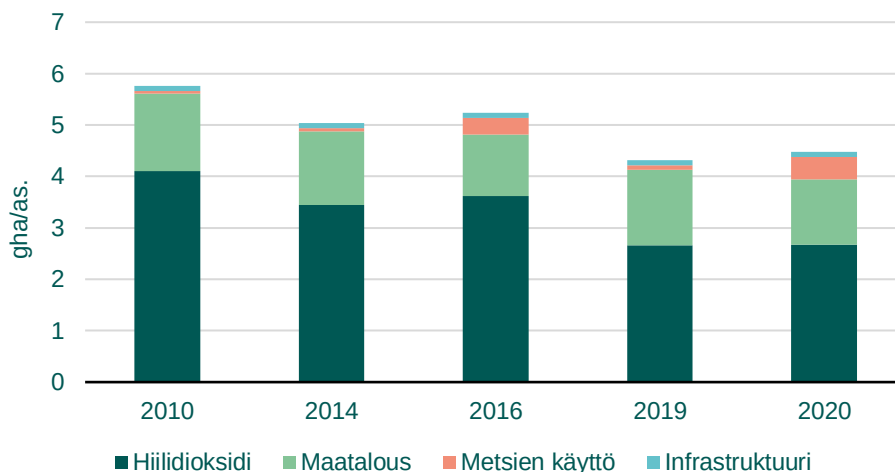
HYVINKÄÄN EKOLOGINEN JALANJÄLKI

Ekologinen jalanjälki kuvaa ihmistoiminnan vaikutusta luontoon. Se ilmaistaan globaalihehtaareina (gha), eli keskimääräisenä maa-alana, joka tarvitaan tuottamaan kulutettavat resurssit sekä vastaanottamaan ja käsittelemään jätteet ja päästöt. Tuottava maa on kulutuksesta riippuen viljelysmaata, laidunmaata, metsiä tai kalastusalueita. Lisäksi fossiilisen energian käytöstä aiheutuville hiilidioksidipäästöille lasketaan niiden sitomiseen tarvittava pinta-ala.

Kulutuksen ekologista jalanjälkeä vastaavasti voidaan arvioida tietyn alueen biokapasiteetti, eli uusiutuvia resursseja tuottava ja päästöjä sitova pinta-ala. Ekologista jalanjälkeä ja biokapasiteettiä vertailemalla voidaan arvioida ihmistoiminnan kestävyttä. Koko maapallon biokapasiteetti vuonna 2020 oli 1,5 globaalihehtaaria asukasta kohden, mikä on ekologisten jalanjäljen kestävä taso. Maailman maiden jalanjälki on vuodesta 1970 ylittänyt biokapasiteetin, eli toiminta on ekologisesti kestäväntöntä. Vuonna 2020 globaali ekologinen jalanjälki oli 2,5 gha/as.

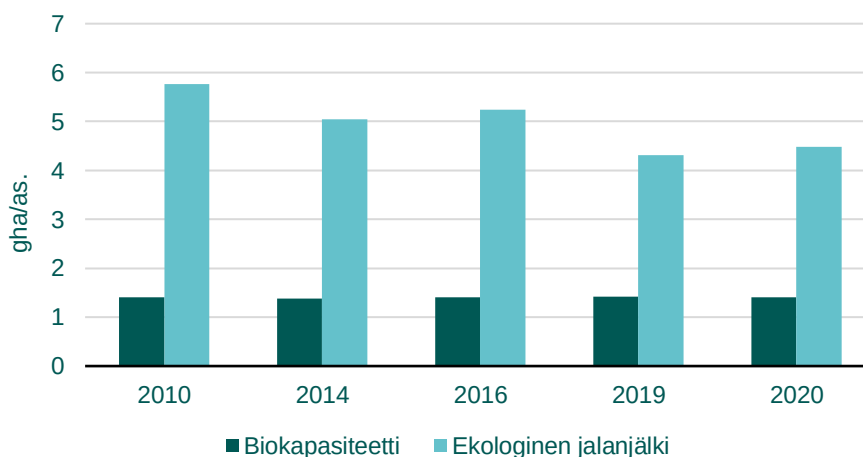
Ekologinen jalanjälki ja biokapasiteetti toimivat parhaiten koko maailman ja valtioiden tasolla, mutta niitä on laskettu myös kuntatasolle. Suomen ympäristökeskus päivitti kaikille FISU-kunnille ekologisen jalanjäljen vuoden 2020 tiedoilla. Lisäksi käytettävissä oli aikaisempien selvitysten tietoja vuosille 2010, 2014, 2016 ja 2019, jolloin saatiin aikasarja, joka kuvaa ekologisen jalanjäljen kehitystä. Hyvinkään ekologinen jalanjälki on ollut laskusuunnassa oheisen kuvaajan mukaisesti. Vuonna 2010 Hyvinkään ekologinen jalanjälki oli 5,8 gha/asukas ja 4,5 gha/asukas 2020. Maapallon tasolla kestävä taso on tuo aiemmin mainittu 1,5 gha/asukas.

Hyvinkää - Ekologinen jalanjälki

Verrattuna Hyvinkään biokapasiteettiin, on hyvinkääläisen ekologinen jalanjälki (4,5 gha/as.) noin kolme kertaa hyvinkääläistä kohden lasketun biokapasiteetin kokoinen (1,4 gha/as.)

Hyvinkää - Ekologinen kestävyys

YMPÄRISTÖPALVELU

Hyvinkään ympäristöpalkinto

Hyvinkään ympäristölautakunta myönsi Hyvinkään ympäristöpalkinnon 2024 Niko Hytöselle. Hytönen on toiminut aktiivisesti Kytäjärven tilan parantamiseksi. Kytäjärvi on luokiteltu ekologiselta tilaltaan tyydyttävään tilaan. Järven alusvedessä on happiongelmia loppupalvella ja -kesällä. Järven päänlysveden fosforipitoisuus on korkea ja järvessä on todettu ajoittain sinilevien runsastumista. Järven kunnostustyössä on pitkän seuranta- ja tutkimusvaiheen jälkeen siirrytty konkreettisiin kunnostustoimiin Niko Hytösen vahvan työpanoksen ansiosta.

Vuonna 2024 rakennettiin ensimmäinen kosteikko ja fosforinpoistolaitteisto Kytäjärveen laskevan Mustajoen valuma-alueen vesien ravinnekuormituksen vähentämiseksi. Kosteikko sijaitsee Mustajoen ja Kytäjärven yhtymäkohdassa. Kosteikkoon on lisätty myös puuainesnippuja ohjaamaan virtaamia ja pidättämään ravinteita. Kosteikon hyötyinä vesien puhdistuksen lisäksi on monimuotoisuuden lisääntyminen ja tärkeän petokalan, hauen lisääntymisalueena toimiminen. Kytäjärven vesialueella on tehty myös toimia kalaston tilan kohentamiseksi.

Vesienhoitotyö on vaatinut pitkäjänteistä sitoutuneisuutta. Hytönen on saanut Kytäjärven valuma-alueen maanomistajia mukaan toimiin järven tilan parantamiseksi. Alueen asukkaiden ja muiden toimijoiden mukaan saaminen vesienhoitotyöhön on onnistumisen ehdoton edellytys. Niko Hytönen on osoittanut, että tavoite järven ekologisen tilan parantamisesta on realistinen ja askeleen lähempänä tulevaisuudessa.

Ympäristönsuojeluavustukset

Hyvinkään kaupunki tukee Hyvinkäällä toimivia ympäristö- ja luontoyhdistyksiä ympäristönsuojeluavustuksella. Avustuksia voi hakea yhdistysten toiminnan tukemiseksi sekä ympäristönsuojelua edistävään tutkimukseen tai muuhun toimenpiteeseen. Vuonna 2024 kaupungin ympäristölautakunta myönsi yleisavustukset Hyvinkään ympäristönsuojeluyhdistys ry:lle ja Keski- ja Pohjois-Uudenmaan Lintuharrastajat Apus ry:lle ja kohdeavustuksen LC Hyvinkää Sveitsille Vehkojan koulun siivoustapahtumaan.

Ilmastomuutokseen sopeutumissuunnitelman laatiminen

Kaupunginhallituksen vuoden 2024 tavoite oli laatia ilmastomuutokseen sopeutumissuunnitelma. Työ käynnistettiin asiantuntijahaastatteluilla ja tiedon keruulla. Ilmastoriskien arviointi, mallintaminen ja tulevaisuuskuva hankittiin ostopalveluna. Riskikartoituksen perusteella laadittiin toimenpideehdotukset, joista työpajassa priorisoitiin kiireellisimmät. Suunnitelma sisältää ilmastoriskianalyysin ja sopeutumistoimet, joita tullaan toteuttamaan palvelualueilla osana perustoimintoja tai niitä voidaan sisällyttää myös talousarviotavoitteisiin. Tulokset toimivat myös uuden kaupunkistrategian tausta-aineistona.

Sopeutuminen on osa kaupungin ilmastotyön kokonaisuutta. Kaupungilla on konkreettisia mahdollisuuksia vahvistaa ilmasto-resilienssiä mm. infran, kiinteistöjen, kaavoituksen ja viestinnän keinoin. Sopeutumisella tähdätään siihen, että kaupungilla on kyky ennaltaehkäistä, varautua ja hallita sekä luontoon, että rakennettuun ympäristöön ja väestöön kohdistuvia ilmastoriskejä. Ilmastoriskit sekä sopeutuminen koskevat koko kaupunkiorganisaatiota.

Selvitys aurinkoenergian tuotantoon soveltuvista alueista Hyvinkäällä

Selvityksen tarkoituksena oli kartoittaa laajamittaisen aurinkovoiman hyödyntämismahdollisuuksia Hyvinkään alueella. Tässä yhteydessä analysoitiin maankäytön reunaehdot, sähköverkon kapasiteettia, maasto-olosuhteita, maisemaa ja luontotekijöitä. Selvityksessä tunnistettiin maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön arvot, arvokkaat luonnonympäristöt, tärkeät lintualueet, pohjavesi-alueet, tulvavaara-alueet sekä keskustaaajaman alueet. Raportissa esiteltiin aurinkovoimaloiden elinkaaren aikaiset vaikutukset ja suositukset maisemavaikutusten lieventämiseksi.

Työn tuloksena saatiin kuntakaavatasoinen arvio alueen aurinkovoimapotentialista. Tarkempaan tarkasteluun valittiin kymmenen potentiaalisinta aluetta, joille laadittiin yksityiskohtaiset maisematarkastelut. Jatkotarkasteluun valitut alueet olivat: Ahdenkallio, Aropelto, Eerola, Heikinoja, Kapulasilta, Kirvunkylä, Koivuniemi, Rajasuo, Sofieberg, Ali-Mäkelä, Vilhelmsberg ja Ylentola. Nämä alueet saivat kohdekortit ja maisematarkastelut.

Aurinkovoiman soveltuvuutta tietylle alueelle arvioitiin etäisyyden suurjännitelinjaan, tiestön läheisyyden sekä maanpeitteen laadun näkökulmasta. Parhaina pidettiin laajoja, avoimia ja rakentamattomia alueita, kuten peltoja, harvapuustoisia alueita ja laidunmaita.

Aurinkovoimalat edistävät energiaomavaraisuutta ja huoltovarmuutta. Yhden hehtaarin maa-ala tuottaa noin 3 350 euroa kiinteistöveroä vuodessa. 100 MW aurinkovoimalan työllistävä vaikutus on noin 20 henkilötyövuotta, sisältäen suorat ja välilliset vaikutukset.

Miljoona Roskapussia kampanja

Yle:n *Miljoona roskapussia*-kampanjan puitteissa aktivoitiin kuntalaisia osallistumaan kotiseutunsa siivoamiseen roskista. Kampanja onnistui Hyvinkäällä hyvin, mukaan saatiin kuntalaisia, kouluja, urheiluseuroja, yhdistyksiä ja yrityksiä. Hyvinkääläiset keräsivät kampanjassa 1 964 roskapussia.

Kampanjan aikana kerättiin koko Suomesta yhteensä 107 817 pussia roskaa, mikä vastaa noin kahta miljoonaa litraa. Isoista kaupungeista suurimman roskamäärän väkilukuun suhteutettuna keräsi Jyväskylä, 44 pussia 1 000 asukasta kohden. Eniten roskaa kerättiin väkilukuun suhteutettuna Rautalammilla, 187 pussia 1 000 asukasta kohden. Hyvinkään tulos väkilukuun suhteutettuna oli 42 roskapussia 1 000 asukasta kohden.

Miljoona roskapussia kampanjaan osallistui myös Hyvinkään kaupungin tekniikan ja ympäristön iskuryhmä.

Suomiehen luonnonhoitotyöt

Hyvinkään Suomiehen alueelle laadittiin talven aikana hoito- ja käyttösuunnitelma. Suunnitelmassa esitetyistä toimista saatiin toteutettua osa jo kesällä 2024. Vieraslajien torjuntatoimetkin aloitettiin alueella toukokuussa ja niitä jatkettiin lokakuulle saakka. Vuonna 2025 torjuntatoimia ei näillä näkymin alueella toteuteta.

Kytäjärven kunnostus eteni

Kytäjärvellä tehtiin kunnostustöitä paikallisten toimesta kaupungin tuella. Kytäjärvelle laskevan Mustajoen ulkoista kuormitusta vähennettiin ferrosulfaatin saostusaltaalla ja kosteikon rakentamisella. Mustajoen kosteikkoon laskettiin 30 kahden kuution puupinoa lisäämään eliöstön monimuotoisuutta ja pidättämään ravinteita.

Lumienhallinnan kehittämistä koskenut insinöörityö

Vuonna 2024 valmistunut opinnäytetyö tarkastelee Hyvinkään kaupungin lumienhallintaa, erityisesti lumensijoituspaikkojen kartoitusta ja niihin liittyviä ominaistietoja. Työn tavoitteena oli saavuttaa taloudellisia säästöjä lyhentämällä lumenkuljetusmatkoja ja varaamalla riittävästi lumen lähisiirtopaikkoja. Työ sisältää asiantuntijahaastattelut ja työpajatyöskentelyn, joiden avulla kerättiin tietoa mahdollisista ongelmatilanteista ja kehittämisehdotuksista. Tuloksena syntyi paikkatietoaineisto, joka sisältää lumenlajituspaikkojen sijainnit ja metatiedot, mahdollistaen lumienhallinnan nykytilanteen arvioinnin ja jatkokehittämisen.

Haitalliset vieraslajit-verkkosivujen uudistaminen

[Haitallisten vieraslajien verkkosivuja](#) uudistettiin kattamaan laajempia tietoja ja tarjoamaan käyttäjille entistä paremmat työkalut vieraslajien tunnistamiseen ja torjuntaan. Uudistuksen tavoitteena oli lisätä tietoisuutta vieraslajien vaikutuksista paikalliseen ekosysteemiin ja tarjota ajantasaisia ohjeita niiden hallintaan.

Hyvinkään ympäristövahti

Hyvinkään kaupungin *Ympäristövahti*-palvelu oli otettu käyttöön marraskuussa 2023. Ensimmäisen täyden vuoden 2024 aikana *Ympäristövahtia* käytettiin yhteensä 11 378 kertaa. Ympäristövahdin avulla voi kuka tahansa seurata kaupungin ympäristötyön toimenpiteiden etenemistä. Hyvinkään ympäristövahti löytyy osoitteesta: ymparistovahti.hyvinkaa.fi

Hyvinkään ympäristöfoorumi

Kaupungin kotisivuilla pääse helposti tutustumaan paikalliseen ympäristötietoon. Sivut löytyvät osoitteesta www.hyvinkaa.fi/ymparistofoorumi ja Facebookissa löytyy ajankohtaista tietoa tapahtumista ja muusta toiminnasta: [Hyvinkään ympäristöfoorumi | Hyvinkää | Facebook](#)

Hyvinkään ympäristöfoorumi lisäsi jälleen koronavuosina vähentynyttä toimintaansa. Huhtikuussa pidettiin Hyvinkään Lämpövoiman ja Hyvinkään omakotiyhdistyksen kassa energialta kuntalaisille opistotalo Kipinässä. Toukokuun lopussa osallistuttiin Kierrätyspäivä-tapahtumaan Willanaukiolla. Marraskuun alussa järjestettiin yhteistyössä ympäristönsuojeluyhdistyksen kanssa vielä louhosilta kaupungintalon aulassa.

Ekotukitoiminta

Ekotukitoiminta on arjen ympäristötyötä ympäristöasioiden huomioimiseksi työpaikoilla ja ympäristötietoisuuden lisäämiseksi. Eri työyksiköihin on nimetty ja koulutettu ekotukihenkilöitä, jotka toimivat työyksikkönsä johdon apuna ympäristöasioissa. Hyvinkään kaupungilla toimintaa suunnittelee *Ekotukiryhmä*, jossa on mukana opetuksen, varhaiskasvatuksen, tilakeskuksen, ateria- ja puhtauspalveluiden, liikennesuunnittelun ja ympäristöpalvelun edustajat.

Kaupungin uusille ekotukihenkilöille pidettiin koulutus kaupungintalolla 28.10.2024 kaupungin omien asiantuntijoiden toimesta. Lisäksi yhteinen ekotukitapahtuma oli 3.12.2024 yhdessä pääkaupunkiseudun ja Keski-Uudenmaan kanssa. Kaupungin sisäiset ekotiedotteet julkaistiin keväällä ja syksyllä ja lisäksi ympäristöasioita käsiteltiin myös tekniikan- ja ympäristön viikkotiedotteissa, sekä kaupungin sisäisessä e-Hyviisissä. Koulujen ja päiväkotien energia- ja jätekilpailu oli käynnissä vuoden 2024.

Suomen ympäristökeskuksen vierailu

Suomen ympäristökeskus SYKE:n Ilmastoratkaisut yksikkö kävi Hyvinkään kaupungin vieraana 5.6.2024. Ilmastoratkaisut yksikön päävastuu on nopeuttaa ilmastonmuutoksen torjumista ja muutokseen sopeutumista. Vierailulle osallistui nelisenkymmentä henkeä.

Päivä aloitettiin Hyvinkään opistotalo Kipinässä, jossa kaupunkiorganisaation omat asiantuntijat esittelivät Hyvinkään kestäväan kehitykseen ja ympäristönsuojeluun liittyvää työtä. Esillä oli Hyvinkään esimerkkejä maankäytön ja liikenteen suunnittelusta, jäteveden puhdistamon jälkikäsittelystä, kaukolämmityksen toimista kohti fossiilitonta energiaa, energiankäytön tehostamistoimista, ympäristökasvatuksesta ja hulevesisuunnittelusta sekä ilmastonmuutoksen toteutumissuunnitelmasta.

SYKEN tutkijat olivat tyytyväisiä tapaamisen antiin, jossa tutkimus kohtasi käytännön toteutukset. He jatkoivat kehittämispäivän merkeissä vielä Sveitsiin ja lopuksi tutustumaan Rautatiemuseoon.

Suomen ympäristökeskuksen ja Hyvinkään kaupungin väkeä Kipinätalon pihalla. Kuva SYKE.

YMPÄRISTÖVALVONTA

Lainsäädäntömuutokset

Pieniä muutoksia ympäristölainsäädäntöön tehdään jatkuvasti. Ehkä merkittävin on laki ympäristövahinkorahastosta, joka tuli voimaan vuoden 2025 alusta. Ympäristövahinkorahaston korvauspiiri on laajempi kuin aiemmassa vakuutusjärjestelmässä. Rahoitus kerätään ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaa toimintaa harjoittavilta toimijoilta. Ympäristövahinkorahastosta maksetaan korvausta ympäristön pilaantumiseen liittyvistä vahingoista silloin, kun korvausta ei saada perittyä vahingon aiheuttajalta tai aiheuttajaa ei tiedetä.

Ympäristöriskillistä toimintaa harjoittavan toimijan on maksettava joko vuosittainen tai kertaluonteinen ympäristövahinkomaksu. Kuntien lupa- ja valvontakohteet joutuvat yleensä maksamaan kertaluonteisen ympäristövahinkomaksun. Lain määräämänä maksunkantoviranomaisena toimii Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus. Korvausjärjestelmää ja muuta hallintoa pyörittää ympäristövahinkorahasto. Kunnan valvontaviranomainen toimii yhteistyössä.

Valvonnan toteutuminen vuonna 2024

Vuoden 2024 valvontaohjelma hyväksyttiin 29.2.2024. Se perustui Hyvinkään kaupungin ympäristönsuojelun ja maa-ainestenoton valvontasuunnitelmaan 2021–2025

Ohjelmassa vuoden 2024 tavoitteeksi oli asetettu 36 lupa-, ilmoitus- tai rekisteröintivelvollisen laitoksen tarkastusta ja kahden riskikohteen tarkastus. Tarkastuksia tehtiin 33. Lisäksi toteutettiin ns. Rinki-ekopisteiden 11 kpl tarkastukset ja muuta jätelain mukaista valvontaa laitosten määräaikaistarkastuksien ohessa. Myös ELY-keskuksen valvontavastuulla olevan laitoksen suunnitelmalliseen tarkastukseen osallistuttiin.

Varsinaisia lupapäätöksiä saatiin valmisteltua ympäristölautakunnan päätettäväksi 4, joista osa oli yhteislupapäätöksiä. Viranhaltijapäätöksellä ratkaistiin viipymättä yhteensä 33 hakemusta. Lisäksi annettiin 30 lausuntoa mm. aluehallintovirastolle, naapurikunnille ja rakennusvalvonnalle. Ympäristölautakunta käsitteli kokouksissaan kaksi lausuntoa.

Ympäristövalvontatiimin suoritteita kirjattiin viime vuonna kaikkiaan 395 kpl, joista 129 oli neuvontaa. Loput 266 kirjattua tapahtumaa olivat varsinaisia valvontatoimenpiteitä: päätöksiä, lausuntoja, tarkastuksia ja haittailmoituksien käsittelyä. Yli puolet suunnitelmallisista tarkastuksista kohdistui maa-ainesten ottamisen ja kiviainestuotannon valvontaan. Tarkastuskäynti tehtiin ohjelman mukaisesti jokaiselle maa-ainesten ottoalueelle, jossa oli toimintaa. Samassa yhteydessä valvottiin ympäristösuojelulain mukaista louhinta- ja murskaustoimintaa. Vuosiraportit tarkastettiin kaikilta lupavelvollisilta laitoksilta ja maa-ainesalueilta. Myös laitoksille/toiminnoille määrättyjen pohja- ja pintavesien tarkkailun tulokset ja muut seurantavelvoitteet käytiin läpi.

Haittailmoituksia tuli 123 kpl, mikä oli enemmän kuin edellisenä vuonna. Suurin osa tarkastuskäynneistä ja muista valvontatoimenpiteistä liittyi roskaantumisiin ja epäsiisteihin pihoihin. Viime vuonna tuli muutama savuhahtailmoitus, jotka ovat vaatineet tavanomaista enemmän selvitystyötä. Savuhahtojen vähentämiseksi annettiin ohjeita ja kehotuksia yhteistyössä ympäristöterveydenhuollon kanssa. Valvontaa edellyttävät epäsiisteys-, jätevesi-, ilmanlaatu- ja meluhäiriöilmoituksien kohteet tarkastettiin ja annettiin tarpeellisia määräyksiä haitan poistamiseksi.

Arvio valvontatyön toteutumisesta

Ympäristövalvonnan voidaan arvioida toteutuneen vuoden 2024 aikana valvontasuunnitelman ja pääosin valvontaohjelman mukaisesti. Vuoden 2024 valvontaohjelman ns. määräaikaisten tarkastusten tavoitemäärästä valvottiin 92 prosenttia.

Kaikki toiminnassa olleet maa-ainesten ottamisalueet tarkastettiin. Muutamalla maa-ainesten ottamisalueella ei ollut toimintaa viime vuonna tai uuden luvan sallima toiminta ei ollut lainkaan käynnistynyt. Ohjelmaan sisällyneistä ympäristölupa-, ilmoitus- ja rekisteröintivelvollisista laitoksista tarkastettiin yhtä laitosta lukuun ottamatta ne, joiden toiminnallisuus edellytti valvontaa. Sen sijaan valvontaohjelmaan valitut kaksi riskikohdetta jäivät käymättä muiden tärkeimpien työtehtävien vuoksi. Viime vuonna ohjelmassa oli myös Rinki-ekopisteiden määräaikaistarkastus. Tarkastuksella keskusteltiin kierrätyspaikkojen epäsiisteystestä ja niiden väärin käytöstä. Rinki Oy:n edustaja ei pitänyt kameravalvontaa mahdollisena. Poliisille tehtiin yksi tutkintapyyntö huonekalujen tuomisesta ekopisteelle.

Kunnan vastuulla olevien lupavelvollisten laitosten vuosiraportit ja tarkkailuvelvoitteiden raporttien toimittamista seurattiin ja ne tarkastettiin huolellisesti. Sen sijaan ELY-keskuksen päävalvontavas-
tuulle kuuluvien laitosten raportteja ei ehditty tarkasti tutkimaan.

Myös viime vuonna oli vaativia maa-aines- ja ympäristölupien hakemuspäätösten valmisteluja. Kesällä oli paljon vakiintuneita yleisötapahtumia, jotka edellyttivät leirintä- ja meluilmoituksien neuvonta- ja viranhaltijapäätöskäsittelyä. Kaikkiaan ympäristövalvontatiimin suoritteita kirjattiin noin 100 vähemmän kuin edellisenä vuonna. Suoritteiden lukumäärän pienenemisen selityksenä on neuvontatapahtumien vähentyminen lähes 100:lla edelliseen vuoteen verrattuna. Kahtena edellisenä vuonna neuvontatarve oli ollut suurempaa, kun siirryttiin ei-fossiilisiin lämmitysmuotoihin.

Toinen syy neuvontatapahtumien vähenemiseen vuonna 2024 verrattuna vuoteen 2023 oli, että vuonna 2023 vireille oli tullut tavallista enemmän kiinnostusta ja huolta herättäneitä lupahakemuksia, joista kuntalaiset kyselivät. Merkittävä, ei kuitenkaan suorittekirjattu neuvontatapahtuma, oli luonnonsuojeluyhdistyksen kanssa järjestetty louhosilta, joka oli kaikille avoin. Myös edellisenä vuonna ensimmäistä kertaa järjestyn " Miljoona roskapussia" -tapahtuman yhteydessä annettiin runsaasti neuvontaa.

Suurin osa haittailmoituksista saatiin selvitettyä. Muutaman tapauksen kanssa jatketaan edelleen. Vertailu eri vuosien välillä on vaikeaa, kun yksi suorite voi olla useita viikkoja kestävä lupapäätöksen valmistelu ja toinen lyhyt sähköpostiviesti.

MAAPERÄN PUHDISTAMINEN

Vuonna 2024 toteutettiin kaksi pilaantuneen maaperän ns. pima-kunnostusta, Vanhamyllyn siirtolapuutarhalla sekä Nopon entisen pesulan alueella.

Vanhamyllyn siirtolapuutarhan alueella, Vantaanjoen varressa, tehtiin loppuvuonna 2024 pima-kunnostusta. Kunnostuksessa poistettiin alueelta jätekasa, jossa oli mm. erilaisia jätteitä, metalleja sekä torjunta-aineita. Maa-aineksia poistettiin noin 290 tonnia. Jätteelliset maat saatiin poistettua, mutta paikoitellen maaperään jäi vielä pima-päätöksen rajojen ylittäviä pitoisuuksia vanadiinia sekä DDT ja sen johdannaisia. Kunnostusta ei pystytty jatkamaan vuonna 2024 heikkojen olosuhteiden takia, vaan se siirrettiin keväällä 2025. Kokonaiskustannus vuoden 2024 kunnostuksesta oli noin 21 000 e. Kunnostuksen loppuunsaattamisen kustannusarvio on noin 12 500 e.

Hyvinkään kaupunki ja Pirkanmaan ELY-keskus jatkoivat vuonna 2024 yhteistyössä Nopon entisen pesulan alueen pilaantuneen maaperän ja pohjaveden puhdistusta. Alueella aikoinaan sijainneen pesulan toiminnan seurauksena maaperään ja pohjaveteen on joutunut tetrakloorieteeni-liuotinta. Alueen maaperää ja pohjavettä on puhdistettu jo aiemmin, mutta kohteessa on edelleen puhdistus-tarvetta. Puhdistamisen kohdentamisen parantamiseksi entisen pesulan alueella tehtiin laajoja maaperän ja pohjaveden selvityksiä talvella 2022–2023. Näiden selvitysten perusteella puhdistus-menetelmäksi valikoitui massanvaihdon sekä biologisen puhdistuksen yhdistelmä.

Massanvaihto toteutettiin kesäkuussa 2024. Entisen pesulan tontilta poistettiin noin 2 500 tonnia pilaantuneita maita. Paikalle tuotiin pilaantumaton maata noin 2 100 tonnia. Massanvaihdon jälkeen toteutettiin biologisen puhdistuksen injektioinnit. Nämä tehtiin syys – marraskuun aikana, jolloin maaperään injektointiin puhdistumista edistäviä aineita noin 120 kairareian kautta. Varsinaisen puhdistusurakan jälkeen pohjaveden puhdistumista seurataan tiiviillä näytteenotolla. Ensimmäiset vesinäytteet otettiin joulukuussa ja niiden perusteella pitoisuuden ovat osittain jo lähteneet laskuun pesulakiinteistön alueella. Seurantaa tehdään kolmen vuoden ajan. Nopon puhdistuksen kustannukset vuonna 2024 olivat Hyvinkään kaupungin osalta noin 245 000 e.

Pilaantuneen maaperän kunnostusta Nopossa. Kuva Tomi Jutila/FCG

HYVINKÄÄN VESI

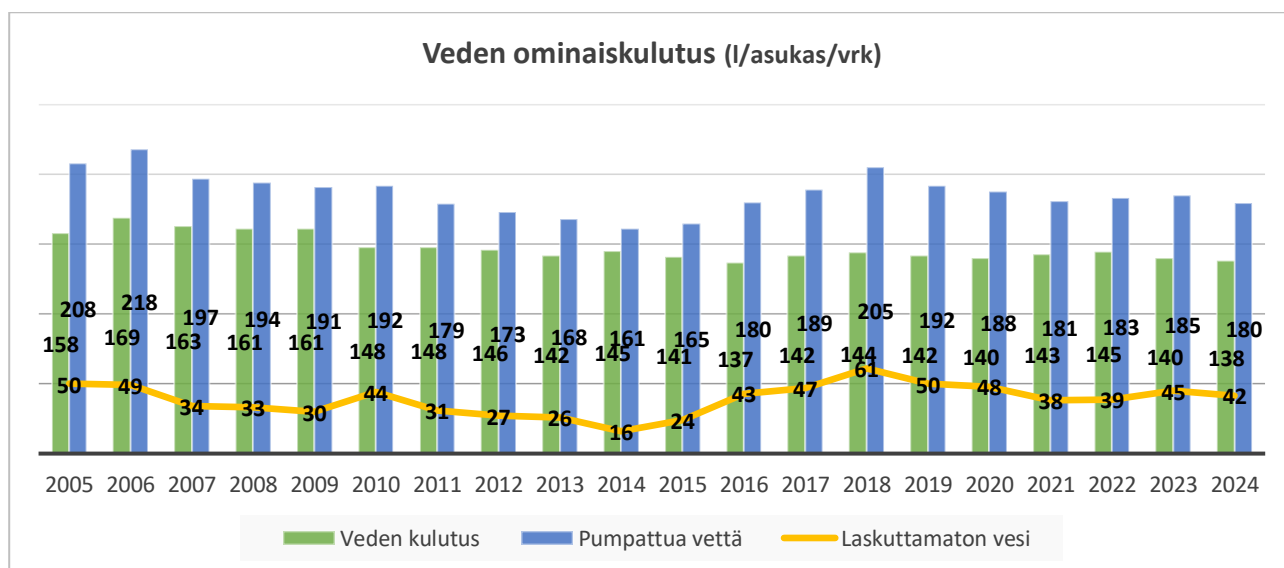
Talousvesi

Vedenottamoilta pumpattiin verkostoon vuoden 2024 aikana yhteensä 3,43 milj. m³ vettä, josta Hyvinkäälle pumpatun veden määrä on 3,07 milj. m³. Hyvinkäälle pumpatun veden määrä oli laskusuuntaisen vuosien 2019–2021 ajan, mutta kääntyi reilun 1 % vuosittaiseen kasvuun vuosien 2022 ja 2023 aikana. Vuoden 2024 aikana pumppaus on taas kääntynyt laskuun ja laskua edelliseen vuoteen on noin 2,4 %.

Vuoden 2024 aikana aloitettiin talousvedenpumppauksen energiatehokkuusanalyysissa todettujen energiansäästötoimenpiteiden toteuttaminen. Laskennallisia säästöarvioita testattiin käytännössä ja toteutettiin optimoidut kaivojen ajotapojen muutokset. Kaivojen ajotapamuutoksella tavoiteltiin n. 30 %:n säästöä kaivopumppujen kuluttamasta energiasta, mikä tarkoittaa 0,08 kWh/m³ pumpattua vesimäärää kohden. Ajotapamuutos toteutettiin keväällä 2024, minkä jälkeen säästöä syntyi 0,07 kWh/m³, mikä on n. 25 % muutoksen kohteena olleiden kaivopumppujen kuluttamasta energiasta. Investointisuunnitelmassa on varauduttu muutaman uuden energiatehokkaamman pumpun hankintaan, ja selvitysten perusteella vaihtovuoroon valikoituivat Hyvinkäänkylän vedenottamon kaivopumput. Varsinainen pumppujen vaihtotyö on tarkoitus tehdä vuoden 2025 aikana. Lisäksi energiatehokkuus huomioidaan rikkoontuneita pumppuja uusittaessa.

Vuotoveden veden määrän hallintaan liittyen otettiin käyttöön etäluettava vesimittarimalli, jossa on vesijohtovuotojen havainnointiominaisuus. Näillä vesijohtoverkosta kuuntelevilla vesimittareilla saadaan tarkentavaa tietoa verkoston vuotavuudesta ja tiedon perusteella pystytään paremmin kohdentamaan vuotojen etsintä- ja paikannustoimenpiteitä. Toimintamallin avulla löydettiin piilovuotoja sekä runkoverkostosta että tonttijohdoista. Vesijohtovuotoja korjattiin runkoverkostosta 18 kappaletta ja kiinteistöjen tonttijohdoista 10 kappaletta. Ennen aktiivisen piilovuotojen etsinnän alkamista runkojohtovuotoja korjattiin vuositasona noin 10 kappaletta ja tonttijohtokorjauksia tehtiin noin 1–5 kappaletta. Laskuttamattoman veden määrän vähentämiseksi tehtyjen vuotohallintatoimenpiteiden seurauksena laskuttamattoman veden määrä on saatu taas käännettyä laskuun. Laskuttamattoman veden prosentti vuonna 2024 oli 23,1 %, mikä on hieman pienempi edellisvuoden 24,3 % verrattuna.

Veden ominaiskulutus asukasta kohden Hyvinkään Veden verkostossa vuosina 2005–2024 on esitetty alla olevassa kuvaajassa (litraa/asukas/vrk).

Veden ominaiskulutus (litraa/ asukas/vrk) Hyvinkäällä 2005–2024. Lähde: Hyvinkään Vesi

Jätevedenpuhdistamon toiminta 2024

Hyvinkään jätevesien käsittely on keskitetty Kaltevan puhdistamolle. Puhdistamolla käsitellään kaikki keskustan jätevedet ja taajama-asutuksen ulkopuolelta tulevat sako- ja umpikaivolietteet, sekä pienpuhdistamoiden lietteet. Kaltevaan on keskitetty vuodesta 1984 alkaen viiden puhdistamon jätevesien käsittely. Kuluneena vuonna laitokselle valmistui jälkikäsittelyvaihe, joka pitää sisällään välipumppauksen, kemiallisen saostuksen, kangassuodatuksen ja UV-hygienisoinnin.

Puhdistettu jätevesimäärä oli vuonna 2024 yhteensä 4 476 090 m³, eli noin 12 230 m³/d. Määrä oli noin 3,5 % edellisvuotta suurempi. Vesisateet ja lumen nopea sulaminen näkyivät korkeina virtaamapiikkeinä puhdistamolla helmi-huhtikuussa. Runsaista sateista johtuvia melko korkeita virtaamia mitattiin puhdistamolla myös syys-, marras – ja joulukuussa.

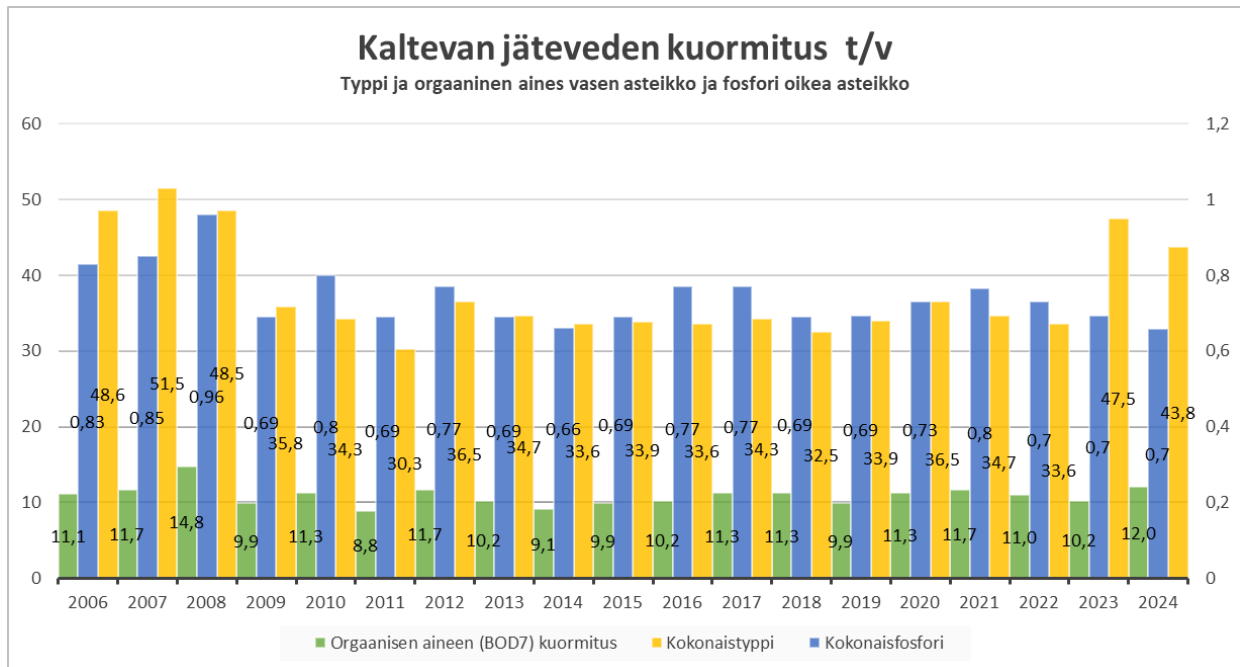
Jäteveden puhdistuksen lupaehdot saavutettiin jokaisella neljännesvuosijaksolla ja puhdistamo toimi vuoden 2024 aikana hyvin.

Kokonaistypen poistoteho oli vuosikeskiarvona 83 %. Keskimääräiset poistotehot olivat orgaanisen aineen osalta 99 % (BOD_{7-attu}) ja 95 % (COD_{Cr}), sekä kokonaisfosforin osalta 98 %. Ammoniumtyypen hapetuksen (nitrifikaatioaste) vuosikeskiarvo oli 99,9 %.

Kuivattua lietettä syntyi vuodessa 5 150 t (2023: 5 134 t). Tertiäärivaiheen uusien prosessivaiheiden johdosta puhdistamon sähkönkulutus nousi edellisvuodesta 12 % ja oli 2 570 348 kWh.

Lokakuussa suoritettiin jälkiselkeytin 2:n huoltotyöt. Huollossa uusittiin laahasillan keskilaakeri, vetokoneiston vaihdelaatikko ja vetopyörän akselin laakeroinnit. Lisäksi vetopyörään käännettiin uudet vetopinnat ja selkeyttimen pohjalaahan kannatinpyörät uusittiin.

Kuluneena vuonna Kaltevan puhdistamon verkostoalueella tapahtui toukokuussa rankkasateesta aiheutunut verkosto-ohitus Kaukasten siirtoviemärin kahdella pumppaamolla, joka oli suuruudeltaan 100 m³.

Kaltevan jätevedenpuhdistamon kuormitus 2006–2024. Lähde: Hyvinkään Vesi

OPETUS JA VARHAISKASVATUS

Perusopetus

Perusopetuksessa koulut tekevät ympäristökasvatusta opetussuunnitelman mukaisesti edistään ekologista, sosiaalista, kulttuurista ja taloudellista kestävä kehitystä. Jokainen koulu kirjaa omat kestävä tulevaisuuden tavoitteensa vuosittain lukuvuosisuunnitelmaansa ja seuraa niiden toteutumista vuoden aikana. Kaupungin kaikissa kouluissa on nimetty ympäristövastaava tai -vastaavat, jotka toimivat koulun johdon tukena yksikön ympäristötyön suunnittelussa, toteutuksessa ja viestinnässä. Ympäristövastaavat pyrkivät kokoontumaan säännöllisesti.

Helmikuussa 2024 alkoi kaupungin yhdessä Hyvinkään Lämpövoiman kanssa organisoima energia- ja jätekilpailu kouluille. Mukaan ilmoittautui kiva joukko kouluja ja myös ensikertalaisia kilpailussa.

Perusopetuksessa oli OPH:n rahoittama kestävyys- ja ilmastohanke *Kestävyyspolku*. Tällä rahoituksella saatiin kevään 2024 koulutuspäivään opetushenkilöstölle puhumaan ekososiaalisesta sivistyskasityksestä OKKA- säätiöstä Erkka Laininen. Kevään koulutuspäivässä teemana olikin ympäristökasvatuksen perusta sekä luonnollisesti ajankohtaiset asiat. Koulujen ympäristövastaavat tapasivat myös marraskuussa. Kouluille jaettiin mm. ulkona opettamisen käsikirjat oman pedagogiikkansa kehittämiseen. Samalla julkaistiin Kestävyyspolku- hankkeen tuottama lyhyt tussivideo ”Mitä ympäristökasvatus on?”. Tilaisuus painottui vertaistukeen ja yhdessä ideointiin.

Uutena toimintamuotona vuonna 2024 aloitti koulujen oppilaskuntien ja oppilasraatien tapaaminen kaupungintalolla huhtikuussa. Jokaisesta kaupungin koulusta kutsuttiin 2-3 osallistujaa. Yhdessä keskusteltiin koulujen ja oppilaskuntien ympäristötoiminnasta ja toiveista. Nuorilla oli hyviä kehitysideoita ja terveisiä. Tilaisuudessa oli myös toiminnallista pistetyöskentelyä ka kierrätysaskartelua.

Toukokuussa koulut osallistuivat Ylen Miljoona roskapussia- kampanjaan yhdessä koko kaupungin kanssa. Kouluille hankittiin lisää työhanskoja sekä tarvittava määrä jätessäkkejä.

Syyskuussa kierrätyskeskus Kerkkä järjesti jo toisen kerran kouluille ympäristökasvatusviikon, jolloin oppilasryhmät pystyivät osallistumaan toiminnallisiin työpajoihin Kerkässä. Kierrätyskeskus kiiteli koulujen aktiivista osallistumista. Kierrätyskeskus palvelee hyvin auttaen kouluja erityisesti materiaalihankinnoissa kädentaitoihin.

Ympäristöpalveluiden koordinoimana järjestettiin ekotukihenkilökoulutusta lokakuun alussa 2024. Kouluista osallistuttiin innostuneesti ja koulutus herätti hyvää keskustelua ja sen yhteydessä oli helppoa keskustella kaupungin omien ympäristö-, siivous-, ateriat- ja kiinteistöasiantuntijoiden kanssa. Joulukuussa osallistuttiin Kuuma- kuntien ekotukiverkoston täydennyskoulutukseen.

Kouluissa tavoitellaan ruokahävikin pienentämistä. Kuvat Vehkojan ja Puolimatkan kouluilta.

Varhaiskasvatus

Hyvinkäällä päiväkotien ympäristökasvatus perustuu ohjaavaan asiakirjaan eli varhaiskasvatussuunnitelmaan ja toteutuu arjessa päivittäin. Varhaiskasvatussuunnitelmassa (2022) nostetaan esiin paitsi laaja-alaiset osaamisen alueet ja erilaiset oppimisen menetelmät, myös pedagoginen dokumentointi ja ennen kaikkea yhteinen arvoperustamme, joka pohjaa oppimiskäsitykseen lapsen kasvusta, kehityksestä sekä oppimisesta vuorovaikutuksessa muiden ihmisten ja lähiympäristön kanssa. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on ohjata lapsia terveyttä ja hyvinvointia edistäviin elämäntapoihin. Varhaiskasvatuksessa tunnistetaan ja noudatetaan kestävä elämäntavan periaatteita niin, että sosiaalinen, kulttuurinen, taloudellinen ja ekologinen ulottuvuus huomioidaan. Arjen valinnoilla ja toimilla ilmennetään vastuullista suhtautumista luontoon ja ympäristöön.

Varhaiskasvatusikäisten lasten kohdalla kestävä kehitys tarkoittaa hyvin konkreettisia asioita, kuten kavereista huolehtimista, lähiympäristön tutkimista ja kestävämpien arkikäytäntöjen oppimista. Varhaiskasvatuksen arki ja toiminta tulisi järjestää siten, että ympäristöä kuormitetaan mahdollisimman vähän ja että lapset pääsevät osallistumaan päätöksentekoon. Vuonna 2024 Hyvinkään varhaiskasvatuksessa on jatkettu työtä kestävä kehityksen teemoissa. Kaikessa toiminnassa on ohjattu lapsia huomaamaan oman toiminnan vaikutusta kestävä kehityksen näkökulmasta. Ympäristökasvatusta toteutetaan kaiken ikäisten lasten kanssa ja sen tavoitteena on kestävä kehityksen mukainen elämä.

Päiväkotien arjessa oppimisympäristön laajentuminen metsiin ja puistoihin on koettu merkittävänä ja tärkeänä asiana niin lasten kuin henkilöstön näkökulmista katseltuna. Ulkoilu on ollut osa arkea, ja päivittäin on liikuttu säällä kuin säällä myös ulkotiloissa. Säännölliset retket lähiympäristöön ovat vahvistaneet lasten luontosuhdetta ja antaneet heille mahdollisuuden sen tutkimiseen ja ihmettelyyn. Luonnossa on toteutettu erilaisia projekteja (mm. Luonnon 100 ihmettä), leikitty ja rauhoitettu. Retkillä on opeteltu arvostavaa suhtautumista niin ympäröiviin kasveihin, eläinlajeihin kuin toisiin. Päiväkodeissa on liikuttu yhdessä lasten kanssa aina mahdollisuuksien mukaan kävellen tai pyörällä. Huoltajia on osallistettu ja kannustettu kulkemaan päiväkotiin kävellen tai pyörällä.

Taloudellisesti kestävä elämäntapa on ollut varhaiskasvatuksessa esillä päivittäin. Niin lapsiryhmissä kuin koko päiväkodissa kierrätyksen säännöllisyys ja monipuolisuus on ollut tärkeää. Kierrätystä on myös hyödynnetty monessa: materiaalia ja tavaraa on saatu lahjoituksina lasten tarpeisiin (askartelutarvikkeet, varavaatteet, lelut, kirjat ja urheiluvälineet). Askarteluissa on hyödynnetty myös luonnonmateriaaleja. Joissain päiväkodeissa perheille on järjestetty kierrätyspöytä ”Tuo tullessasi, vie mennessäsi” -periaatteella. Lisäksi on opeteltu luontoa säästäviä toimia lapsia lähellä olevien asioiden kautta. Lapsia kiinnostavia kirjoja on käyty lainaamassa kirjastosta ja heidän kanssaan on pohdittu, miten kirjoja ja leluja tulisi käsitellä, jotta ne säilyisivät ehjinä mahdollisimman pitkään. Eri-tyistä huomiota on kiinnitetty ruokakasvatukseen. Yhdessä aikuisen tuella lapset ovat päässeet harjoittelemaan ruokahävikin pienentämistä: ”Ota sen verran kuin jaksat”. Niin taloudellisesta kuin ekologisesta näkökulmasta katsoen on myös hyvä asia, että päiväkodeissa on kiinnitetty huomiota kertakäyttöastoiden vähentämiseen. Lapset ovat käyttäneet omia juomapullojaan esimerkiksi ulkoilun yhteydessä. Lisäksi on hyvä, että päiväkodeissa on ideoitu aineettomia synttäreitä ja päiväkotien henkilöstö on pohtinut ja kehittänyt myös omia toimintatapojaan. Paperisista tiedotteista on siirrytty yhä enemmän sähköisen Daisy-järjestelmän kautta tiedottamiseen ja materiaaleja jaetaan yli ryhmärajojen.

Monikulttuurisuus on ollut vahvasti läsnä myös vuonna 2024. Varhaiskasvatuksessa lasten omat kulttuuritaustat ovat saaneet näkyä. Erilaisiin tapoihin ja perinteisiin on suhtauduttu myönteisesti ja kiinnostuneesti. Myös huoltajia on osallistettu kertomaan kulttuuristaan. Toimintasuunnitelman yhteydessä olevaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan on kirjattu jokaiselle päiväkodille oma kehittämissuunnitelmansa. Tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvä työ on prosessi, joka kytkeytyy muuhun pedagogiseen suunnitteluun.

Varhaiskasvatuksessa on jatkettu hyvää työtä lasten tunne- ja kaveritaitojen parissa. Taitojen kehittäminen on suunnitelmista ja päiväkodeilla on käytettävissä erilaista tukimateriaalia aihealueeseen liittyen (esim. Molli, Eläinlasten elämää, Piki). Myös erilaisissa ympäristöissä toimiminen on tehnyt lapsille hyvää ja vaikuttanut positiivisesti lasten välisiin suhteisiin. Ulkona lasten sosiaaliset suhteet ovat monipuolistuneet: ilman leluja on saatu aikaan uusia kohtaamisia ja kivoja yhteisiä leikkejä. Yhdessä olemisen vastapainoksi on lapsille luotu mahdollisuuksia myös rauhoittumiseen ja itsekseen oleiluun. Useissa päiväkodeissa on tehty lapsille ryhmiin viihtyisiä paikkoja, missä lapsi voi nauttia omasta rauhastaan tai harjoitella rauhoittumista yhdessä tutun aikuisen kanssa.

Vuonna 2024 Hyvinkäällä on jatkettu toimintatapaa, missä jokaisessa päiväkodissa toimii ympäristövastaava. Ympäristövastaavan rooliin on kuulunut toimia työyksikkönsä johdon apuna kestävä kehityksen teemoissa. Ympäristövastaavat jakavat tietoa ja kannustavat sekä opastavat työkavereita ympäristön kannalta järkevämpiin työtapoihin. He myös toimivat yhdyshenkilöinä ympäristöasioissa. Lisäksi he ovat seuranneet oman yksikkönsä ympäristötavoitteiden toteutumista ja ideoineet, kehittäneet sekä vieneet eteenpäin käytännön ratkaisuja. Henkilöstöllä on ollut myös mahdollisuus osallistua ympäristökasvatukseen liittyviin koulutuksiin.

HYRIA

HYRIA Hyriassa on tehty kestävän kehityksen työtä sen perustamisesta alkaen. Hyriassa on mm. Kestävän kehityksen ohjelma ja kestävän kehityksen työryhmä, joka kokoontuu säännöllisesti. Hyrian hiilijalanjäljen kartoitukset valmistuivat yhteistyössä Clonetin kanssa vuoden 2019 aikana. Hyrian hiilijalanjälki kartoitettiin ensimmäisenä oppilaitoksena Suomessa (päästöluokista Scope 1-3) pohjautuen GHG Protocol Corporate Accounting and Reporting Standardiin. Hyrian päästöt olivat yhteensä 2607 tonnia vuonna 2017, eli toiminnan laajuuteen nähden hiilijalanjälki on pieni. Kar-toittamalla perusvuoden 2017 hiilijalanjäljen lisäksi myös vuosi 2018, saatiin luotettavaa tietoa päästöjen tasosta ja voidaan näin asettaa konkreettisia tavoitteita päästövähennyksille.

Tavoitteista toimenpiteineen valmistui 2021 sisäinen toimenpideohjelma. Päästöjä on vähennetty määrätietoisilla toimenpiteillä: on keskitetty toimintoja, uudistettu oppimisympäristöjä, siirrytty moni-ympäristötyöhön sekä koulutettu henkilöstöä ja opiskelijoita. Hyriaan on tehty kaikille tutkinnoille yhteinen ammatillinen valinnainen tutkinnon osa *Ilmastovastuullinen toiminta* (15 osp), joka tuli opiskelijoille valittavaksi syksyllä 2022. Koulutusalojen nimeämät ilmastolähteiläät suorittivat perehdytykseen Hyrian *Ilmastovastuullinen toiminta* –verkkokurssin (joka on 3 osaamispisteen laajuinen osio Ilmastovastuullinen -tutkinnon osaa) VASKI-hankkeen rahoittamana. Valtakunnallinen VASKI- *Vastuullinen ja kestävä ammatillinen koulutus* –hanke antoi vuosina 2022-23 lisäresurssia henkilöstön osaamisen kehittämiseen ilmasto- ja ympäristöasioissa Hyriassa, jatkaen hiilijalanjälkikartoitusten työtä sekä linkittyen ilmastovastuullisen toiminnan tutkinnon osan jalkauttamiseen sekä verkkokurssin käyttämiseen henkilökunnan kouluttamisessa ilmastovastuuseen. Valtakunnallinen Hyrian henkilöstöstä suoritettiin ilmastovastuun verkkokurssin vuoden 2024 aikana johtoryhmän päätöksellä osana hyrialaisten osaamisen lisäämistä. Kyseinen kurssi on myös osa Hyrian uusien työntekijöiden perehdytystä.

Hyrian ympäristöjärjestelmänä on alusta asti ollut OKKA-säätiön oppilaitosten kestävän kehityksen sertifiointi. Kestävän tulevaisuuden rakentaminen on ensisijaisesti oppimisen haaste ja oppilaitosten on muututtava yhä vahvemmin yhteiskunnan uudistajiksi. Hyrian koulutusaloista kestävän kehityksen mukaisesti sertifioituja ovat Luonnonvara-ala Hyvinkäällä, Matkailu-, ravintola- ja cateringala Hyvinkäällä ja Riihimäellä sekä Liiketoiminnan ala Hyvinkäällä ja Riihimäellä. Vuoden 2024 aikana on tehty itsearviointeja Hyrian ravitsemis- ja cateringalan OKKA-säätiön kestävän kehityksen sertifiointiin uusimiseksi ja laajentamiseksi keväällä 2025 koko Palvelualan osastolle, mukaan lukien ravitsemis- ja cateringala, puhtaus- ja kiinteistöpalveluala sekä matkailuala.

Hyriassa käynnistettiin CSRD:n direktiivin mukainen vastuullisuusraportointiprojekti laatimalla raportoinnin kaksoisolennaisuusanalyysi syksyn 2024 aikana huomioiden laajasti Hyrian ympäristö-, sosiaaliset ja hallinnolliset vaikutukset (eli E, S ja G-osa-alueet).

Hyria ylläpiti reilun 10 vuotta VÄLKE-ryhmän viestintäkanavana toimivaa Uudenmaan Ympäristö- vastuullisuuden Osaamispankkia, joka siirrettiin vuoden 2021 aikana osaksi valtakunnallista Mappa-palvelua <https://mappa.fi/fi/etusivu>. Uudenmaan Ympäristökasvatuksen ja -tietoisuuden ajankohtaisia asioita viestitään uudella ELY:n VÄLKE-teemasivulla: <https://www.ely-keskus.fi/web/valke/etusivu>. Hyria on myös osallistunut VÄLKE-ryhmän toimenpideohjelman toteuttamiseen ”*Rattailla - Toimenpideohjelma ympäristötietoisuuden ja -vastuullisuuden edistämiseksi Uudellamaalla*”, joka päivitettiin jälleen toimijoiden laajassa yhteistyössä vuonna 2023 vuosille 2024–2025 huomioiden kauden painopisteen, veden.

Vuodesta 2021 Hyrian on osallistunut Hyvinkään eri kouluasteiden aktivoituneeseen ympäristöyhteistyöhön, joka huipentui ”*Hyvää ja kestävää tulevaisuutta Hyvinkäälle*” -messuihin keväällä 2022 sekä Ympäristöpäivään syksyllä 2022 lukiokeskus Kipinässä. Keväällä 2024 Hyvinkään Ympäristökasvatuspäivässä lukiokeskus Kipinässä kuultiin puheenvuorot mm. Hyria koulutuksesta ja KERKKÄ Kierrätyskeskuksesta, kun yläteemana oli ”Ekologinen kädenjälkemme”.

Hyria

KERKKÄ

Hyvinkään kierrätyskeskus - Hyria säätiö sr.

Saavutettavuus

Marraskuussa 2022 Hyria säätiön ylläpitämä KIKE Kierrätyskeskus sai uudet tilat aivan Hyvinkään keskustasta. Samalla se sai uuden nimen KERKKÄ Hyvinkään kierrätyskeskus. Kierrätyksen näkyväksi tekeminen keskellä kaupunkia oli yksi niistä toimista, joita Hyria halusi tehdä vihreän siirtymän edistämiseksi.

Vuonna 2023 myös Suomen ympäristökeskus julkaisi Kerkän muuttouutisen Kiertotalousloikka - www-sivustollaan, joka toimii vaikuttavien ratkaisujen tietopankkina. Palveluiden tuominen lähelle kuntalaisia on hyväksi ja toimivaksi koettu tapa kierrätyksen edistämiseksi. Kerkkä on saanut positiivista asiakaspalautetta juuri uudesta sijainnistaan, mutta myös siisteydestä, vaihtuvasta ja runsaasta valikoimasta ja kierrätyksen imagon nostamisesta.

Hyvinkäällä kierrätetään innokkaasti

Vuoden 2024 aikana KERKKÄ Hyvinkään kierrätyskeskuksen kautta yli 200 000 lahjoitettua tavaraa löysi uuden omistajan. Kierrätettävän tavarahan laatu on vuosien saatossa parantunut. Kierrätystä selvästi arvostetaan ja sen tarpeellisuus tunnustetaan.

Keskustaan muuton jälkeen myös kierrätettyjen tuotteiden määrä on kasvanut entisestään. Alla olevassa taulukossa on esitetty muutamia nostoja tuoteryhmistä, joita uudelleenkäyttöön on päätynyt keskustamyymälästä. Uuden jätelainsäädännön myötä Kerkkä on painottanut viestinnässään erityisesti poistotekstiilien kierrättämistä, ja niiden määrät ovatkin tuplaantuneet. Erityisesti materiaalitorin tuotemääriä on saatu kasvatettua myyntiosastoa kehittämällä.

	2021	2022	2023	2024
tuoteryhmä	kpl	kpl	kpl	kpl
huonekalut	3300	2800	3300	3100
koriste-esineet ja taulut	20400	19500	20900	20000
astiat ja taloustavarat	25000	29800	39400	44000
kirjat, elokuvat ja musiikki	16500	17700	36100	36300
materiaalitorin tuotteet	3500	8900	13300	16400
-matot	900	900	1000	1100
-sisustustekstiilit	8800	7800	15800	11300
-pukeutuminen, vaatteet	7400	10400	17900	18200
-pukeutuminen, asusteet, kengät ja korut	7100	8600	15300	18600
yo. kierrätystekstiilit yhteensä	24200	27100	50000	49200

Esimerkkejä Kerkän kautta kiertävistä tuoteryhmistä.

Lisäksi kierrätyskeskus lahjoittaa osan saamistaan tavaroista ja materiaaleista suoraan eteenpäin verkostolle ja yhteistyökumppaneille. Esim. tekstiilijaetta, jota Kerkässä ei voitu hyödyntää, lahjoitettiin vuoden 2024 aikana yhteistyökumppanille 8700 kg.

Kerkkä toimii ns. Materiaalipankkina alueen oppilaitoksille ja päiväkodeille sekä yhdistyksille. Uuden sijainnin myötä myös materiaalilahjoitusten määrät ovat kasvaneet. Vuoden 2024 aikana lahjoituksia haettiin Kerkästä jo 137 päivänä.

Lahjoituksen hakija	Noutokerat
Hyria koulutus	51
Hyria koulutus, TUVA	8
Hyria säätiö	29
Hyvinkään kaupunki, peruskoulut	31
Hyvinkään kaupunki, varhaiskasvatus	3
Yhdistykset ja vapaaehtoiset	15
Yhteensä	137

Kerkän Materiaalipankin noudot.

Verkostotyö

Kerkkä tavoittaa uuden sijainnin myötä paremmin myös peruskoulujen ja varhaiskasvatuksen ammattilaiset. Vuonna 2024 peruskoulu-, varhaiskasvatus- ja tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (TUVA) -ryhmistä kävi 70 oppijaa Kerkän ympäristökasvatuspäivillä. Vierailupäiviä olivat Kerkän väen lisäksi suunnittelemassa ja toteuttamassa osin myös Hyria säätiön Nuorten palvelut sekä Hyria koulutuksen Kasvupaja. Vierailujen yhteydessä lasten ja nuorten kanssa käytiin erityisesti piilovesiaiheisia materiaaleja ja yhteiskeskusteluja. Tuotteiden valmistamiseen käytetyn veden ja materiaalien määrä on suuri, ja sitä voidaan kierrätykselläkin vähentää.

Valtakunnallisen siivouspäivän yhteyksissä touko- ja elokuussa Kerkkä järjesti yhdessä Hyvinkään kaupunkiyhdistyksen ja kauppakeskus Willan kanssa pihakirppistapahtumat, joihin osallistuivat myös Hyvinkään Valikkoverkosto, HYYSY ry ja Hyvinkään kaupungin Ympäristöfoorumi.

Tavoitteet

Kerkkä ei pyri tuottamaan taloudellista voittoa, vaan kierrätystavaroiden myynnistä saadut tulot käytetään työelämäpalveluiden tuottamiseen, valmennus- ja oppimisalustojen sekä kierrätystoiminnan ja ympäristökasvatuksen jatkuvaan kehittämiseen.

Sosiaalisen median päivityksillä on haluttu kasvattaa kierrätyksen näkyvyyttä ja Hyvinkään kierrätyskeskuksen Facebook-sivujen seuraajamäärä on vuosien aikana kasvanut tasaisesti. Kerkkä otti käyttöön myös TikTok-sovelluksen ja erityisesti sen myötä nuorien osuutta kävijämäärässä on saatu kasvatettua.

Kierrätyskeskus on myös oppimis- ja valmennusympäristö

Kerkkä toimii osana Hyria säätiön Kuntoutus- ja valmennuspalveluita. Valmennuksessa on työelämälähtöinen valmennusote, jossa huomioidaan jokaisen yksilölliset tavoitteet. Kuntouttavan työtoiminnan ja sosiaalisen kuntoutuksen valmennuspaikkoja Kerkässä on 90. Jakson aikana työ- ja yksilövalmentajat auttavat valmentautujia selkeyttämään omia koulutus- ja työllistymistavoitteitaan sekä muita jatkosuunnitelmia. Lisäksi Kerkkä tarjoaa palkkatukipaikkoja ja työkokeilupaiikkoja pitkäaikaistyöttömille sekä työssäoppimispaikkoja koululaisille ja opiskelijoille.

Kerkkä toimii myös monipuolisena oppimisympäristönä, jossa voidaan suorittaa työssäoppimisen lisäksi tutkinnon osia mm. liiketalous-, logistiikka-, taideteollisuus-, ravintola-, puhtauspalvelu- sekä ympäristö- ja luontoalojen opintoihin liittyen. Vuoden 2024 aikana Hyvinkään kierrätyskeskuksella kerrytettiin osaamista kuntouttavan työtoiminnan ja opintojen rinnalla yhteensä 19 tutkinnon osan verran.

Kaikki Kerkän työntekijät suorittavat Hyrian verkkokurssin ilmastovastuullisesta toiminnasta (3 osp).

Kierrätys kiinnostaa nykynuoria ja Kerkän toiminnassa on säännöllisesti jaksoilla myös nuoria ESC-vapaaehtoistyöntekijöitä (European Solidarity Corps). Heidän tehtävinään on ylläpitää kierrätysmyymälän popup-osastoa, jossa vaihtuvina teemoina ovat olleet mm. nuorisovaatteet ja -asusteet sekä erilaiset sisustustuotteet. Vapaaehtoistyöntekijät ovat tehneet Kerkän opiskelijoiden ja valmennusasiakkaiden myös erilaisia näyteikkunakokonaisuuksia. Kansainvälisyys ja monikulttuurisuus tuovat lisäulottuvuutta myös kierrätykseen ja kestävään kehitykseen.

Kierrätyskeskus KERKÄn valikoimaa. Kuvat: KERKKÄ

LIKKUMINEN

Koululaiskortti

Koululaiskorttimainokset jaetaan peruskouluille kaksi kertaa vuodessa. Koululaiskortilla tehtiin noin 216 000 matkaa vuonna 2024.

Liikkujan viikko 16.–22.9.

Eurooppalaista liikkujan viikkoa vietetään vuosittain syyskuussa, 16.–22.9. Viikolla kannustetaan ihmisiä pohtimaan omia, arkisia liikkumisvalintoja ja niiden vaikutuksia ympäristöön ja yhteiskuntaan.

Vuonna 2024 Hyvinkäällä haluttiin rohkaista ihmisiä joukkoliikenteen käyttöön ja sen kunniaksi Hyvinkäällä pääsi matkustamaan kaikilla Hyvinkään Liikenteen bussivuoroilla ilmaiseksi koko Liikkujan viikon ajan. Hyvinkään Liikenteen esittelybussi oli tutustuttavissa perjantaina 20.9. Willantorilla. Tapahtumassa jaettiin tietoa aikatauluista, reiteistä ja lipputuotteista. Hyvinkään Liikenteen 70-vuotisen taipaleen kunniaksi tapahtumassa oli myös soppatarjoilu.

Pyöräilyviikot

Pyöräilyviikkoa vietettiin toukokuussa 3.-12.5.2024, mutta Hyvinkäällä pyöräilyviikkoja vietetään koko toukokuun ajan. Pääkirjastossa oli pyöräilyviikolla pyöräilyaiheinen näyttely ja jaossa päivitettyjä Kotikaupunki tutuksi -pyöräilykarttoja sekä muuta pyöräilyaiheista materiaalia.

Hyvinkään kaupungin omassa haastekampanjassa *Omin voimin töihin* kannustettiin ihmisiä kulkemaan työmatkat lihasvoimin 20.5–2.6. Kampanjaan osallistui 13 ryhmää ja 91 osallistujaa. Haasteen aikana käveltiin, pyöräiltiin tai rullaluisteltiin työmatkoja lähes 3 400 kilometriä.

Hyvinkään Latu järjesti pyöräilyviikkojen aikana pyöräretkiä ja PERH ry erilaisia pyöräilyaiheisia tapahtumia.

Omin voimin töihin kampanjan palkintopyörä matkasi tällä kertaa pääkirjastolle.

Pyörillä ilman moottoreita –haastekisa

Hyvinkään liikuntapalvelut ja Riihimäen liikunta- ja hyvinvointikeskus järjestivät *Pyörillä ilman moottoreita*, eli PIM-haastekisan vuonna 2024 jo 23. kerran. Tarkoituksena oli saada kuntalaiset liikkumaan haastekuntaan pyörillä, rullaluistimilla, rullasuksilla tai esimerkiksi kelaamalla. Yhteensä reitti kuljettiin tänä vuonna 3204 kertaa. Hyvinkääläisiä käyntejä kertyi 1628 kertaa riihimäkeläisten päästessä 1506 suoritukseen. Näin Hyvinkää voitti kisan historiallisesti 5. kerran ja neljännen kerran peräkkäin. Sähköpyöräsuorituksia oli hyvinkääläisillä 226 ja riihimäkeläisillä 268.

KAAVOITUS JA MAANKÄYTTÖ

Hyvinkäätä on pitkäjänteisesti kehitetty tiiviinä radanvarsikaupunkina. Maankäytön suunnittelulla on pyritty huolehtimaan yhdyskuntarakenteen eheydestä ja asuinrakentamisen ja liikenneverkon kehittämisen ohella myös riittävästä tilasta kaupallisille ja julkisille palveluille sekä ydinkeskustassa että asuntoalueiden alakeskuksissa.

Hyvinkään keskustaa kehitetään mahdollisimman monipuolisena keskustatoimintojen alueena liikenne- ja pysäköintiratkaisuineen. Asemanseutu ja sujuvat matkaketjut ovat tässä merkittävässä roolissa. Keskustaan laadittu kehittämissuunnitelma (2022) mahdollistaa uuden pääradan ylittävän sillan rakentamisen Urheilukadun kohdalla, jolloin keskustan saavuttaminen on mahdollista ilman keskustan läpiajoa. Keskustan ytimessä pääpaino on jalankulussa, pyöräilyssä ja joukkoliikenteessä.

Asemakaavoituksen painopiste on keskusta-alueen täydennysrakentamisessa ja liikennejärjestelyissä. Vuonna 2024 laaditussa Keskustan kehittämissuunnitelmaa tarkentavassa Viitesuunnitelmassa on vaiheistettu keskusta-alueen katuverkon ja yhteyksien kehittämiskohteet ja tärkeimmät rakentamisen kehittämishankkeet aikavälille 2025–2040. Keskusta-alueella on ryhdytty myös arvioimaan keskitetyn pysäköinnin mahdollisuuksia osana Hyvinkään pysäköinnin linjausten (2023) kehittämistoimenpiteitä.

Keskustaajamassa on käynnissä useita yhdyskuntarakennetta tiivistäviä hankkeita. Myös Hyvinkään keskustaa laajentavan ja kaupunkirakennetta eheyttävän Hangonradan entisen ratapiha-alueen kehittäminen jatkuu. Alueelle tavoitellaan monipuolisesti erilaisia asumismuotoja ja laadukkaita puistoja, katuvihreää ja kevyen liikenteen verkostoja asuinkortteleiden vehreiden korttelipihojen ohella. Lisäksi alueen hyvin saavutettavissa olevat opetus- ja koulutuspalvelut kehittyvät lähivuosina edelleen, kun Hangonsiltaan rakentuu uusi päiväkotikoulu Vilinä sekä Laurean ammattikorkeakoulun tilat lukio-monitoimitalo Kipinän viereiseen Hyvinkään Areenaan, jonka rakentamisen myötä alueelle saadaan myös erinomaiset urheilu- ja liikuntamahdollisuudet.

Kestävän kehityksen tavoitteet ja nykyajan muutosherkkä toimintaympäristö ja megatrendit kuten ilmastonmuutos ja siihen sopeutuminen ovat tuoneet myös Hyvinkään maankäytön kehittämistyöhön ja -hankkeisiin uusia näkökulmia, jotka tulee jatkossakin huomioida kaavoitustyössä ja maankäytössä.

YRITYSTEN ENERGIA TEHOKKUUSPALKINTO

Vuoden 2024 hyvinkääläisyritusten energiatehokkuuspalkinnon sai Konecranes. Konecranes on toiminut esimerkillisesti energiatehokkuuteen panostamisessa. Yritys on mm. valmentanut henkilöstöään energian tarkoituksenmukaisessa käytössä ja investoinut parhaaseen saatavilla olevaan teknologiaan. Toimilla on saavutettu merkittäviä taloudellisia hyötyjä. Yritys on liittynyt myös teknologiateollisuuden energiatehokkuussopimukseen.

Hukkalämpöä myös kaupunkilaisten käyttöön

Vuosien 2020–2024 saneerausohjelmassa Konecranes on uusinut merkittävän osan toimitilojen taloteknisistä laitteista. Yrityksen tiloista 26 000 m² on varustettu ilmanvaihdon lämmöntalteenotolla. Merkittävin toimenpide vuonna 2024 on ollut karkaisimon hukkalämmön hyödyntäminen lämpöpumpuilla. Alustavan arvion mukaan hukkalämmöstä tuotetaan lämpöpumpulla n. 1 400 MWh lämpöenergiaa vuodessa. Siitä osa hyödynnetään Konecranesin omien rakennusten lämmityksessä ja osa myydään Hyvinkään kaukolämpöverkkoon. Esimerkilliseksi toimenpiteeksi voidaan nostaa erityisesti teollisuuden tuotannossa syntyvän ylijäämälämmön kierrättäminen ja jakaminen kaukolämpöverkon välityksellä kaupunkilaisten hyväksi. Konecranesin käyttämä kaukolämpöenergia on kokonaan alkuperätakuuvarmennettua ja päästötöntä tuotantoa.

Vuosina 2017–2023 Konecranesin toteuttamilla energiatehokkuustoimilla Hyvinkäällä on saavutettu säästöä yhteensä 3 154 MWh/v, jonka lisäksi vuonna 2024 käyttöön otetusta omasta lämmön tuotannosta tulee lisäsäästöä n. 1 400 MWh/v. Hyvinkään lisäksi Konecranesin toteuttamat energiatehokkuustoimet Hämeenlinnassa ovat tuoneet 1 632 MWh vuotuiset säästöt. Hyvinkäällä ja Hämeenlinnassa saavutetut säästöt ovat noin 15 % toimipaikkojen kokonaiskulutuksesta ja vastaavat n. 265 omakotitalon energiankulutusta.

Hyvinkään kaupungin, Hyvinkään Yrittäjien ja Riihimäen-Hyvinkään kauppakamarin 13. kertaa järjestämässä energiatehokkuuskilpailussa kannustetaan yrityksiä energiatehokkuuteen ja uusiutuvan energian käyttöön. Hiilineutraalisuutta tavoittelevana HINKU- ja FISU- kuntana on Hyvinkäälle tärkeää saada yritykset mukaan tekemään ilmastotoimia, sillä yritykset vastaavat noin 40 % Hyvinkään ilmastopäästöistä.

Energiatehokkuuspalkinnon jakoi kaupunginjohtaja Johanna Luukkosen kanssa Hyvinkään Yrittäjien varapuheenjohtaja Juhani Saukkonen (oikealla). Keskellä Konecranesin kiinteistöpäällikkö Kyösti Seppälä ja vastuullisuusjohtaja Anniina Virta-Toikka.

4. ENERGIA TEHOKKUUS

Hyvinkään kaupunginvaltuusto päätti kokouksessaan 7.9.2009 (88 §), että energia- ja ilmastotoimenpiteiden toteuttamisesta laaditaan vuosittain erillinen raportti. Raportti on yhdistetty kaupungin ympäristöraporttiin. Tähän ympäristöraportin osaan on kerätty Hyvinkään kaupungin energiatietoja sekä ilmastopäästötietoja CO₂- raportin laatimasta Hyvinkään kasvihuonekaasuraportista ja Suomen ympäristökeskuksen päästöseurannasta.

ENERGIA TEHOKKUUSSOPIMUKSEN SÄÄSTÖTAVOITE

Työ- ja elinkeinoministeriön kanssa solmitun uuden energiatehokkuussopimuksen 2017–2025 tavoitteena on tehostaa Hyvinkään kaupungin omaa energiankäyttöä 7,5 %. Hyvinkään kaupungilla sopimuksen mukainen energian käytön tehostamistavoite on 4,2 GWh. Motivan energiatehokkuussopimuksen seurannan mukaan on Hyvinkään säästötavoite saavutettu 2023.

Kaupunginvaltuuston vahvistaman *Hyvinkään ekologisen kestävyys tien kartan ja Kaupungin ympäristöohjelman yhtenä* osana on energiantuotanto ja kulutus, jossa on asetettu toimenpiteitä energiankäytön osalle. Tarkemmin toimenpiteet esitellään vuosittain *Hyvinkään energiatehokkuus- ja ilmastotoimenpiteiden vuosikellossa*.

HYVINKÄÄN KAUPUNKIORGANISAATION ENERGIA NKULUTUS

Oheisessa taulukossa on esitetty kaupunkiorganisaation vuoden 2024 energiankulutustiedot. Tilakeskuksen hallinnoimat julkiset rakennukset vastaavat 44 % ja Hyvinkään vuokra-asunnot ja Villatehdas yhteensä 35 % kaupunkiorganisaation kokonaisenergiankulutuksesta. Yhteensä kiinteistöjen osuus kaupungin energiankulutuksesta on 79 %. Kaupungin energiankulutukseen on lisäksi laskettu mukaan katuvalaistus (johon on lisätty myös ulkoilureittien ja kenttien valaistus), veden- ja jätevedenkäsittely, kaukolämmön tuotanto ja jakelu sekä ajoneuvojen polttoaineenkulutus. Ajoneuvojen kulutukseen on lisätty myös henkilöstön omalla autolla ajamat työajot, joista kaupunki on maksanut kilometrikorvauksia. Näiden energiankulutus on arvioitu kilometrikorvausten perusteella.

Mukana on myös arvio euromääräisistä energiakuluista, yhteensä 8,3 miljoonaa euroa. Jos kokonaiskuluista poistetaan Vuokra-asunnot, jonka energiakulut laskutetaan asukkailta ja puolet Villatehtaan kulutuksista (osa on kaupungin kulutusta), niin energiakuluiksi saadaan 6,4 miljoonaa €.

Hyvinkään kaupungin kokonaisenergiankulutus gigawateiksi (GWh) muutettuina oli 79 GWh. Energiatehokkuussopimuksen seurannan mukaisesti ei lämmönkulutuksia ole korjattu lämmitystarveluvulla, vaan ne kuvaavat toteutunutta todellista energiankulutusta. Ominaiskulutustietoja (kWh/m³) on esitetty raportin myöhemmissä kappaleissa.

Hyvinkään kaupungin energiankulutus 2024

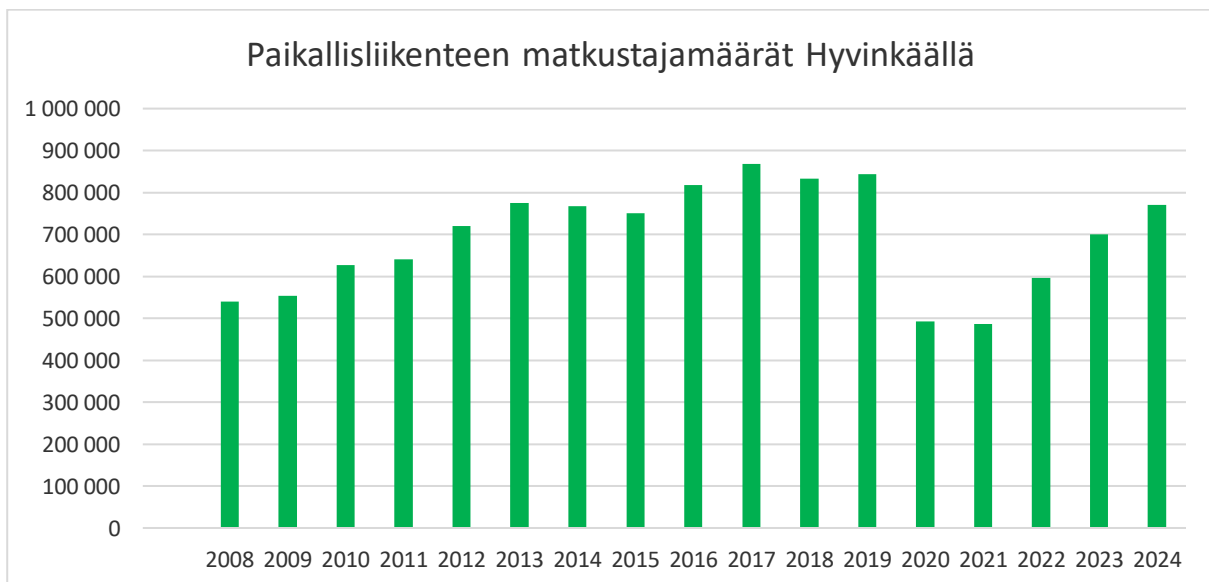
Kohteet	Sähkönkulutus (MWh)	Lämmönkulutus (MWh)	Lämpö + sähkö MWh	% energiasta	Energiakulu €	% euroista
Julkiset rakennukset	12 149	22 696	34 844	44 %	3 883 396	44 %
Yhteensä	12 149	22 696	34 844	44 %	3 883 396	44 %
Villatehdas	1 866	2 871	4 737	6 %	509 205	6 %
Hkään vuokra-asunnot	2 673	19 854	22 527	29 %	2 211 745	25 %
Muut yhteensä	4 539	22 725	27 264	35 %	2 720 950	31 %
Kiinteistöt yhteensä	16 688	45 421	62 108	79 %	6 604 346	75 %
Katu- ja ulkovalaistus	3 524	-	3 524	4 %	451 072	5 %
Vesi ja jätevesi	5 899	-	5 899	7 %	755 072	9 %
Kaukolämpö tuotanto	2 597	1 718	4 315	5 %	494 197	6 %
Muu kulutus yht.	12 020	1 718	13 738	17 %	1 700 341	19 %
Yht. ei ajoneuvoja	28 708	47 139	75 846	96 %	8 304 686	94 %
Ajoneuvot		Polttoaine litraa	Polttoaine MWh	%	€	%
Ajoneuvot		273 002	2 730	3,5 %	345 805	3,9 %
km-korvaukset		24 109	241	0,3 %	193 525	2,2 %
Ajoneuvot yhteensä		297 111	2 971	4 %	539 330	6 %
Kaikki yhteensä			78 817	100 %	8 844 016	100 %

JOUKKOLIIKENNE

Hyvinkään paikallisliikenteessä matkustajamäärä jatkoi edelleen elpymistä Koronapandemiasta vuonna 2024. Talvi oli vaihteleva ja runsasluminen. Nämä olosuhteet lisäsivät osaltaan asiakkaiden tarvetta joukkoliikenteen käyttöön. Vuonna 2024 paikallisliikenteessä tehtiin 770 000 matkaa. Nousua matkustajamäärässä oli vajaa 10 % edelliseen vuoteen verrattuna. Suurta osaa kasvusta näytteli, edellisvuoden tapaan, koululaisten tekemien matkojen voimakas kasvu. Matkustajamäärä oli kuitenkin edelleen noin 10 % jäljessä Koronaa edeltävää aikaa. Hyvinkään paikallisliikenteessä liikennöitiin noin 550 000 kilometriä, kyllien liikenteessä n.175 000 km ja palveluliikenteessä n. 65 000 km.

Lähes koko paikallisliikenne Hyvinkäällä hoidetaan tavallista kevyemmällä (9000 kg) kalustolla. Kesäliikenteessä palattiin normaaleihin vuoroihin kutsuliikenteen sijaan, Metsäkaltevan aluetta lukuun ottamatta. Keskikulutus paikallisliikenteessä oli n. 32 litraa/100 km. Tämä tekee noin 0,25 l/ tehty matka. Paikallisliikenteessä operoidaan keveillä, Euro 5 tai Euro 6 päästötason kalustolla.

Hyvinkään Liikenteen operoima liikenne, eli koko Hyvinkään kaupungin paikallisliikenne ja osa maaseutu- ja koulukyydeistä on operoitu maaliskuusta 2017 alkaen uusiutuvalla polttoaineella. Käytössä on 100 % jätteistä ja tähteistä valmistettu Nesteen My diesel. Polttoaineen ansiosta hiilidioksidipäästöt putoavat jopa 90 %. Lisäksi lähipäästöt pienyvät merkittävästi. Neste My:n käytöllä saavutetaan noin kolmannesta pienemmät pienhiukkaspäästöt, yli 20 % pienemmät häkäpäästöt, noin 9 % pienemmät NO_x -päästöt ja jopa 30 % pienemmät hiilivetypäästöt, kuin perinteisellä fossiilisella dieselillä. Uusiutuvaa polttoainetta kului 2024 yhteensä n. 350 000 litraa, paikallisliikenteessä n. 190 000 litraa.

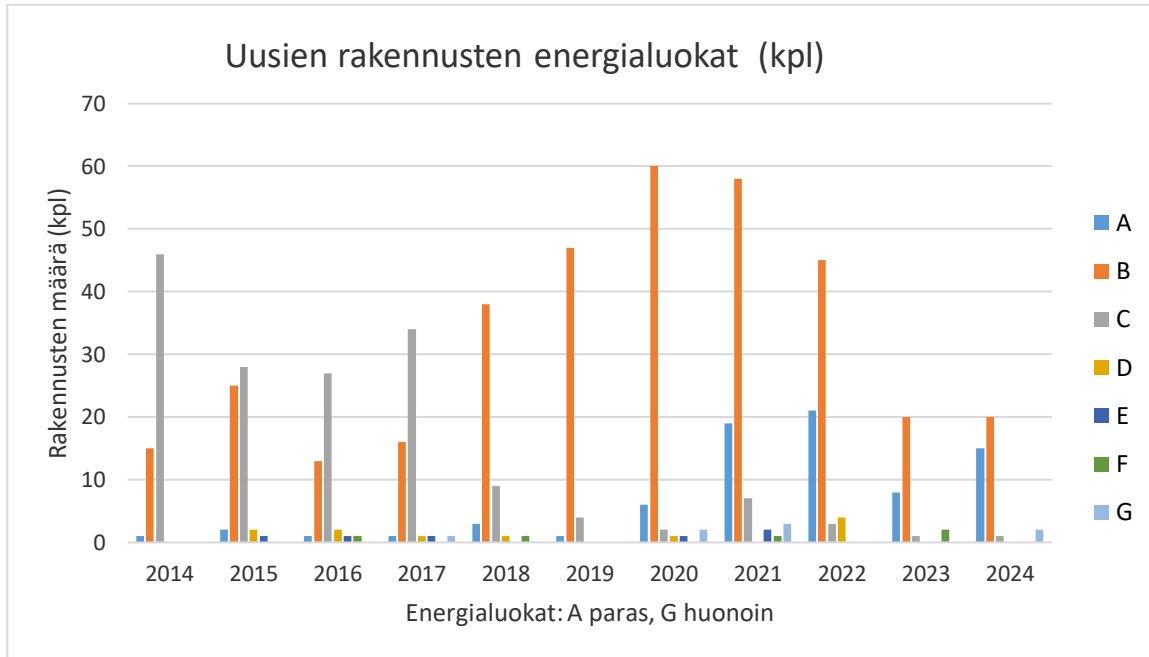
Hyvinkään paikallisliikenteen matkustajamäärien kehitys. Koronapandemia selittää matkustajamäärien romahduksen 2020 ja 2021, jonka jälkee on tapahtunut palautumista. Lähde Hyvinkään Liikenne

RAKENTAMINEN

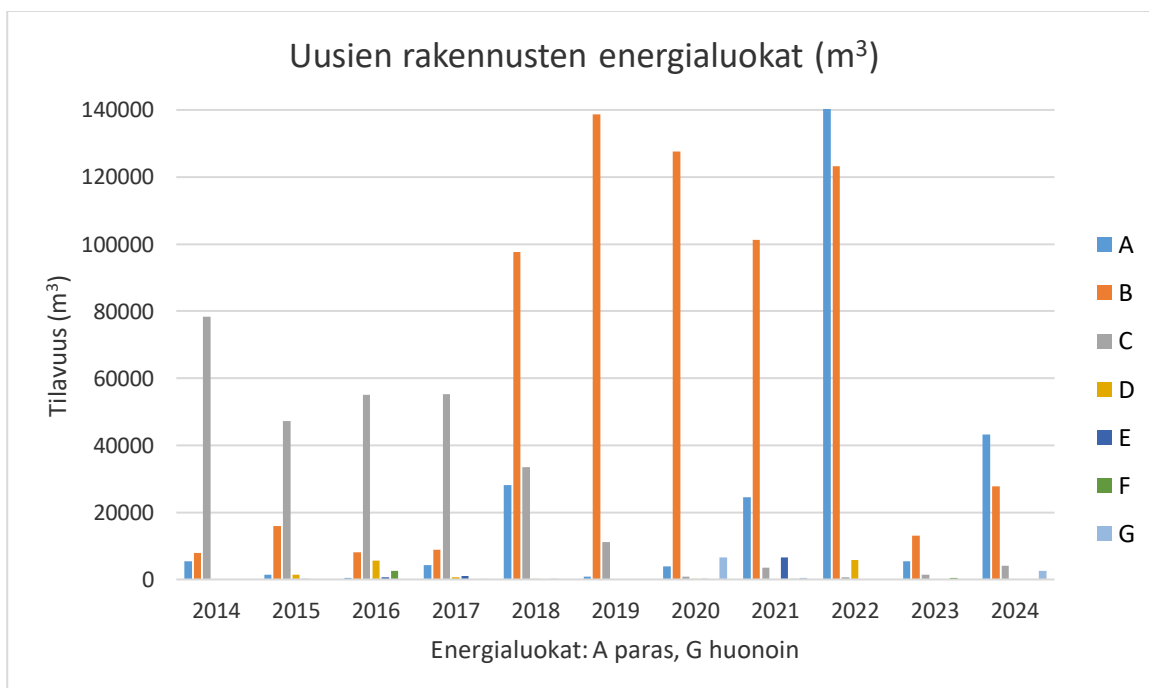
Uusien rakennusten energialuokat

Hyvinkäällä vuonna 2014 -2024 myönnettyjen rakennuslupien energialuokkia on vertailtu oheisessa kaaviossa. Tiedot perustuvat suunnittelijoiden ilmoittamiin energialuokkiin. Rakennuskohteita oli 38 kappaletta vuonna 2024, määrä pysyi alhaisena edellisvuoden tapaan. Kohteista 15 oli A-luokkaa ja 20 B-luokkaa, muissa kohteissa oli yksi kohde C-luokkaa ja yksi G-luokkaa.

Oheisessa kaaviossa on esitelty uudiskohteiden energialuokat vuosina 2014-2024. Suuntana huomaa siirtymisen C-luokan luvista B luokan lupiin ja A-luokan rakennusvat ovat kasvaneet viime vuosina lähemmäs B-luokan tasoa. Kokonaistilavuudella mitattuna A-luokka on suurin (43 259 m³) ennen B-luokkaa (27 855 m³).

Hyvinkäällä myönnettyjen rakennuslupien energialuokat 2014-2024 (kpl). A- energialuokka on paras ja G huonoin. Lähde: rakennusvalvonta

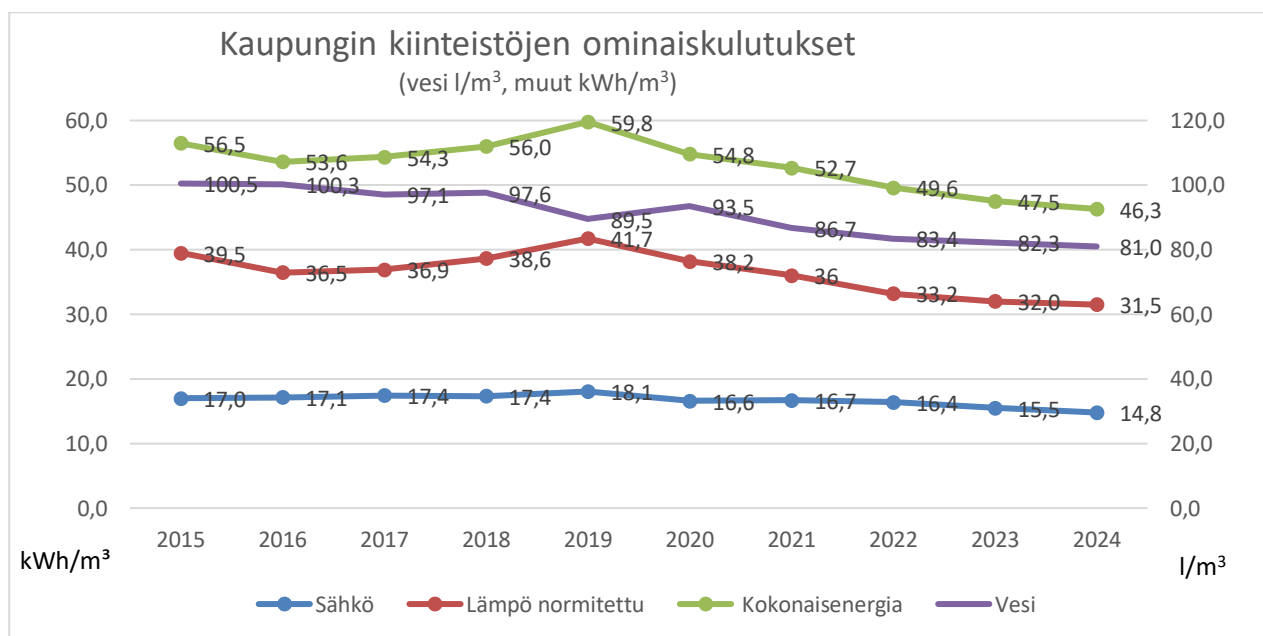

Hyvinkäällä myönnettyjen rakennuslupien energialuokat 2014-2024 rakennustilavuuden mukaan (m³). A- energialuokka on paras ja G huonoin. Lähde: rakennusvalvonta

JULKISET KIIINTEISTÖT

Tilakeskuksen hallinnoimia kaupungin kiinteistöjä on 53, joista suurin osa kouluja ja päiväkoteja. Vuonna 2024 uusittiin Martintalossa ilmanvaihtokojeen puhaltimet ja Vehkojan koululla ilmanvaihtokoje. Aurinkopaneelivoimalat asennettiin Metsäkaltevatuloon (koko 76,5 kWp, arvioitu energiantuotto 61 MWh/v) ja Tapainlinnan kouluun (107,1 kWp, arvioitu energiantuotto 88 MWh/v).

Kaupungin kiinteistöissä ovat lämmön-, sähkön ja veden ominaiskulutukset kehittyneet oheisten kuvaajien mukaisesti (lämpö on normitettu lämmitystarveluvulla). Mukana eivät ole uimala ja jäähalli, jotta kiinteistöt olisivat vertailukelpoisempia. Veden ominaiskulutuksen suunta on ollut laskeva. Sähkön ominaiskulutus on ollut melko tasaista, mutta laskenut viime vuosina. Lämmönkulutus kasvoi 2019. Syynä oli ilmanvaihdon lisääminen jatkuvatoimiseksi sisäilmasyistä. Uusi kuntien sisäilmaverkostoston ja sisäilmayhdistyksen suositukseen perustuva ilmanvaihto-ohje otettiin käyttöön 2020 ja lämmönkulutus palautui alemmalle tasolle ja on laskenut tämän jälkeen.

Kaupungin kiinteistöjen ominaiskulutusten kehitys 2015–2024 ilman jäähallia ja uimalaa. Vesi (l/m³) oikea asteikko, muut (kWh/m³) vasen asteikko.

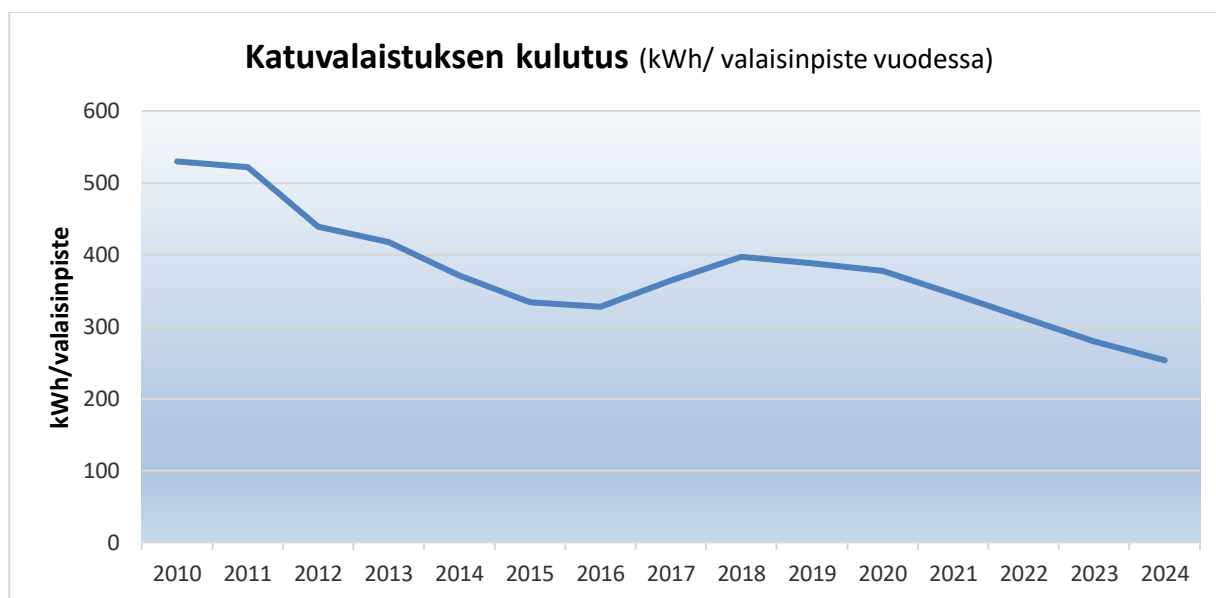
KATUVALAISTUS

Kaupunki vastaa nykyisin katuvalojen kunnossapidosta koko kaupungin alueella. Vuonna 2024 katuvalaistusta saneerattiin merkittävästi kaupungin keskustassa sekä pienemmässä mittakaavassa Hakalan ja Nummisillan alueilla. Lisäksi noin 250 vanhaa purkauslamppuvalaisinta korvattiin LED-valaisimilla ja noin 600 korvaavaa LED-lamppua asennettiin kunnossapidon yhteydessä.

Katuvalaistuksen ohjausjärjestelmä uusittiin vuoden 2024 aikana, jolloin noin 130 katuvalokeskukseen asennettiin uudet ohjauslaitteet.

Tulevina vuosina Carunan yhteiskäyttöiset ilmalinjat taajama-alueilla saneerataan maakaapeleiksi, ja huonokuntoiset puupylväät korvataan metallipylväillä. Samalla purkauslamput vaihdetaan LED-valaisimiin.

Katuvalaistuksen sähkönkulutus valaisinpistettä kohden vuosina 2010–2024 on esitetty oheisessa kuvaajassa. Energiatehokkuus on parantunut tehtyjen saneeraustoimien myötä. Vuonna 2024 katuvalaistuksen sähkönkulutus väheni 9,2 % edellisvuoteen verrattuna. Vuoteen 2016 jatkunut sähkön kulutuksen lasku selittyy säästötoimien lisäksi myös seurannan tarkentumisella. Katuvalaistuksen yöaikaisista sammutuksista luopuminen keskustaajamassa näkyy kulutuksen kasvuna 2017 ja 2018 näkyy myös kesäaikaisista sammutuksista luopuminen keskustaajamassa.

Katuvalaistuksen kulutuksen kehitys 2010-2024 valaisinpistettä kohden.

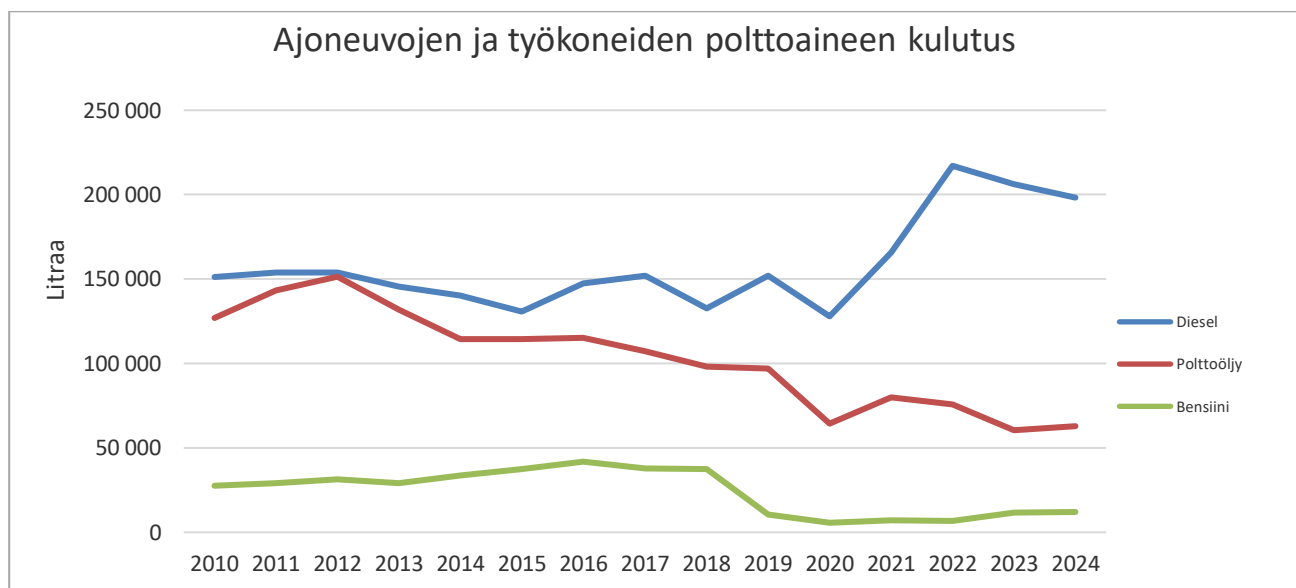
KAUPUNGIN AJONEUVOT

Hyvinkään kaupungin kalustopalvelut hallinnoi Hyvinkään kaupungin konekalustoa. Henkilö- ja pakettiautoja on yhteensä 63 kpl, joista Hyvinkään Vedellä 2 täyssähköistä pakettiautoa. Ympäristökeskuksella ja tonttipalveluilla on käytössään kaasukäyttöinen henkilöauto.

Kuorma- ja erikoisautoja (nostolava-auto ja nostimella varustettu) on yhteensä 17 kpl. Muita työkooneita eli traktoreita, pyöräkuormaajia, tiehöyliä, jäänhoitokoneita ja latukoneita on yhteensä 47 kpl.

Kaupungin omien ajoneuvojen energiakulutus (273 002 l, eli 2730 MWh) vastaa 3,5 % kaupunkiorganisaation kokonaisenergiakulutuksesta. Jos mukaan lasketaan työntekijöille maksettujen kilometrikorvausten perusteella arvioidut kulutukset (n. 24 109 l, eli 241 MWh), on ajoneuvojen kulutus 4 % kaupunkiorganisaation kokonaisenergiakulutuksesta. Kaupungin ajoneuvokaluston polttoainekulut olivat 345 805 euroa ja henkilöstölle maksettavien kilometrikorvausten 193 525 euroa. Polttoainekulut ovat 6 % kaupunkiorganisaation kokonaisenergiakuluista, suhteessa eniten kilometrikorvaukset (0,3 % energiakulutuksesta ja 2,2 % kuluista).

Oheisessa taulukossa on esitetty Hyvinkään kaupungin ajoneuvojen polttoaineen kulutuksen kehitys. Bensiniin kulutuksessa näkyy henkilöautokaluston siirtyminen pääosin KEU-Soten käyttöön 2019. Polttoöljyn kulutuksen laskua ja dieselin kulutuksen kasvua selittää traktorikaluston siirtyminen polttoöljystä dieselin käyttöön laintulokinnan mukaisesti. Dieselin käyttöön vaikuttavat suoraan myös talvien lumisuus, mikä on lisää kunnossapitokaluston käyttöä.

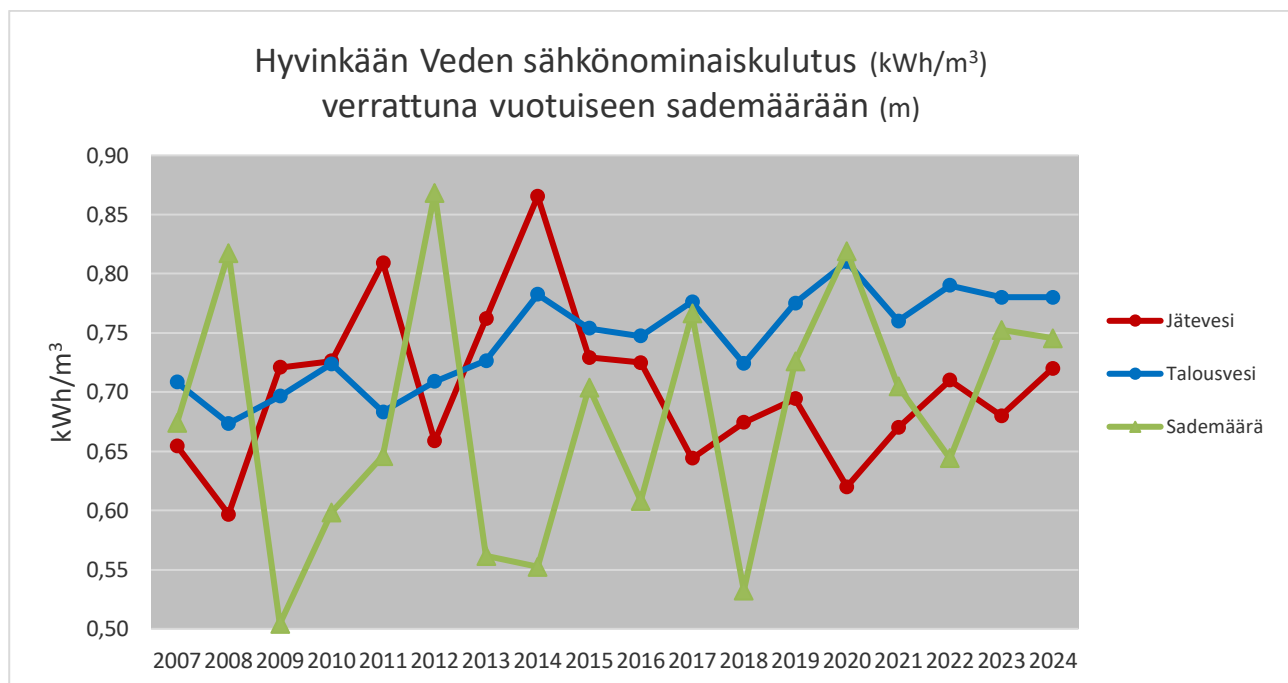

Hyvinkään kaupungin ajoneuvojen polttoaineen kulutus 2010–2024

VESI- JA JÄTEVESIHUOLTO

Hyvinkään Vesi huolehtii vesihuollosta kaupungin alueella. Veden- ja jätevedenkäsittelytoiminnot ja pumppaus vastaavat 7 % kaupunkiorganisaation energiankulutuksesta. Talousveden pumppauksen energiankulutusta ja potentiaalisia energiansäästökohteita selvitettiin energiatehokkuusanalyysillä 2023. Analyysissä kartoitettiin vedenottamoiden kaivo- ja verkostopumppujen toiminta-alueet ja hyötysuhteet sekä kaivojen ja vedenottamoiden ohjaustavat. Analyysitulosten perusteella tullaan tekemään toimenpiteitä pumppauksen kokonaisenergiankulutuksen vähentämiseksi.

Hyvinkään Veden talousveden ja jäteveden käsittelyyn käyttämän sähkön ominaiskulutuksen kehitys pumpattua vesimäärää kohden (kWh/m^3) on esitetty oheisessa kaaviossa. Ominaiskulutuksen muutosta selittää osin pumpatun vesimäärän vaihtelu. Jätevesipuolella pumpattujen vesimäärien vaihteluihin vaikuttaa ennen kaikkea vuotuinen sademäärä ja ominaiskulutus on vähäsateisina vuosina korkeampi sillä puhdistettavien lika-aineiden määrät ovat melko vakiollisia. Tämä näkyy hyvin kaaviossa, jossa runsassateisina vuosina ominaiskulutus on pienempi ja vähäsateisina suurempi.

Hyvinkään Veden sähkön ominaiskulutus (kWh/m^3) 2007-2024. Jäteveden ja talousveden käsittely on esitetty erikseen. Sademäärän vuotuinen vaihtelu korreloi hyvin jäteveden ominaiskulutuksen kanssa.

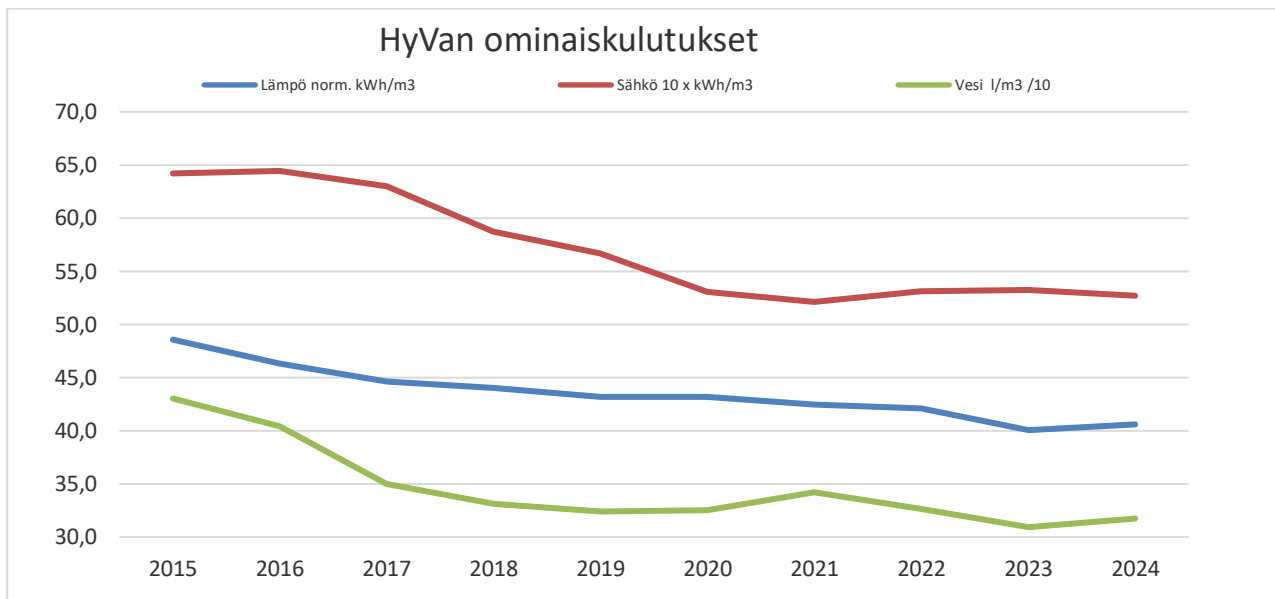

HYVINKÄÄN VUOKRA-ASUNNOT

Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy on Hyvinkään kaupungin kokonaan omistama vuokrataloyhtiö, joka omistaa 57 kiinteistöä ja niissä 2 163 asuntoa. Lisäksi yhtiö hallinnoi 135 asuntoa. Asukkaita on noin 3 800. Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy:n tehtävänä on tarjota edullisia ja monipuolisia vuokra-asuntoja hyvinkääläisille sekä toteuttaa osaltaan kaupungin asuntopoliittisia tavoitteita.

Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy on tehnyt vuoden 2024 aikana vuosikorjaussuunnitelman mukaisia toimenpiteitä, jotka ovat edistäneet energiankäytön tehokkuutta. Hakakuja 1 kiinteistön energiansäästöremontti valmistui vuonna 2024. Karsikkotie 1 B kerrostalossa suoritettiin lämmityksen perussäätö. Kapulantie 2–4 kerrostalojen peruskorjauksen suunnitelmat valmistuivat 2024. Kapulantie 2–4 peruskorjaukseen saatiin neuvoteltua korkotukilaina ja ARAn hissiavustus. Kohteeseen asennetaan kolme kappaletta uusia jälkiasennushissejä peruskorjauksen yhteydessä. Kapulantie 2–4 kerrostalojen peruskorjaus alkoi 2025 tammikuussa.

Kohdeisännöitsijät ovat seuranneet vastuullaan olevien kiinteistöiden energiankulutusta ja puuttuneet poikkeamiin viipymättä. Asukkaita on ohjeistettu energiankäytöstä tiedottamalla vuonna 2024.

Hyvinkään Vuokra-asuntojen energiankulutukset 2015-2024. Vedenkulutus (l/m³) on jaettu ja sähkönkulutus (kWh/m³) kerrottu kymmenellä, että ne on saatu sovitettua samaan kuvaajaan.

Havainnekuva Kapulantie 2–4 kerrostaloista käynnissä olevan peruskorjauksen jälkeen.

VILLATEHDAS

Villatehdas on Hyvinkään kaupungin tytäryhtiö, joka omistaa entisen villatehtaan teollisuuskiinteistön ja vastaa kiinteistön kehittämisestä, vuokraamisesta, hallinnoinnista ja ylläpidosta. Yhtiö toimii tulorahoitteisesti, joten energiankulutuksen optimointi on erottamaton osa kustannusten hallintaa ja liiketoimintaa.

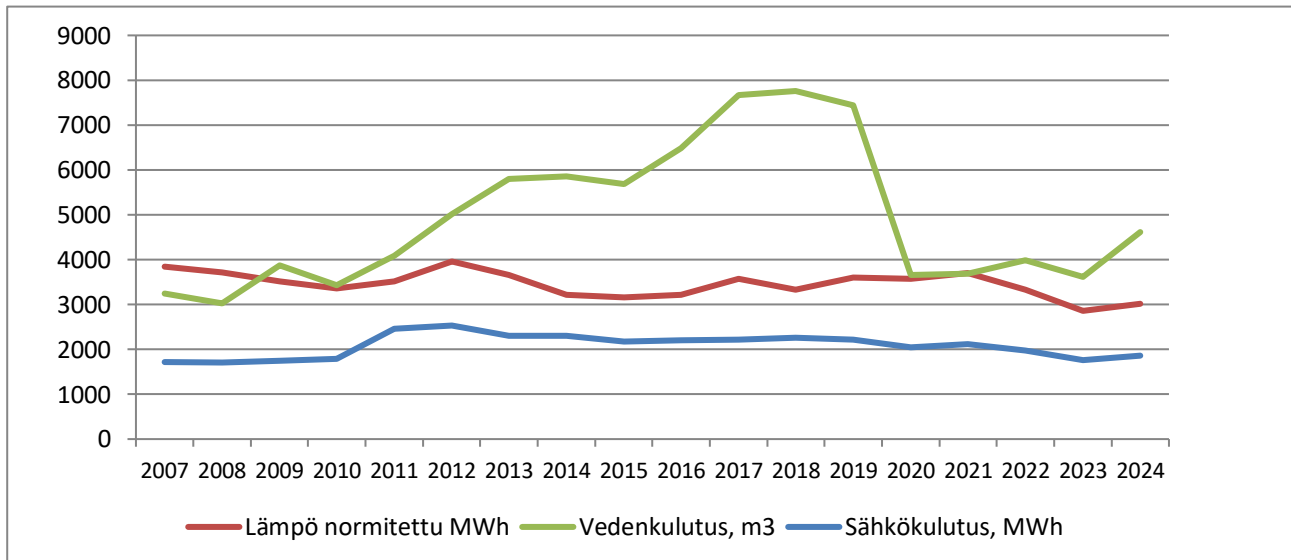
Kaukolämpöenergian normitettu kulutus kasvoi 5,7 % ja mitattu kulutus kasvoi 2,5 % vuodesta 2023. Yhtiön sähkönhankinta on suojattu hintakiinnityksillä. Sähköenergian kokonaiskulutus kasvoi n. 5,9 % vuodesta 2023. Vedenkulutus kasvoi merkittävästi lähes 28 %. Kulutuksen kasvun syynä oli kaikilta osin tilojen kasvanut käyttö- ja vuokrausaste edellisestä vuodesta.

Kiinteistö on liitetty Hyvinkään Lämpövoiman Valvomopalvelu WiRE:n, jonka tuottamalla tiedolla energian- ja vedenkäytön seuranta ja toimenpiteiden toteuttaminen on tehokkaampaa. Villatehtaalalle myönnettiin *Ekokompassi*-sertifikaatti lokakuussa 2024. Villatehtaan ympäristölupaus on:

"Olemme kokoamme pienempi päästöjen ja kulutuksen aiheuttaja. Säästämme energiaa optimoimalla kiinteistön käyttöä. Liiketoimintamme ydin on vanhan tehdaskiinteistön uudelleenkäyttö. Hankinnoissa huomiomme laitteiden energiatehokkuuden ja tarvikkeiden sekä tarveaineiden hankinnoissa ympäristöystävällisyyden ja pyrimme hävikin vähentämiseen. Opastamme asiakkaitamme energian säästämiseen. Kierrättämisen mahdollistaminen ja edistäminen on erottamaton osa toimintaamme."

Villatehtaan energian ja vedenominaiskulutuksen muutokset on esitetty oheisessa kaaviossa. Vedenkulutuksen jyrkkää vähenemistä 2020 selittää koronapandemian aikana liikuntatilojen suihkujen ja muun käytön väheneminen ja sen jälkeen suuren liikuntakeskuksen toiminnan loppuminen.

Villatehtaan energiankulutus 2007–2024

Villatehtaan ominaiskulutusten kehitys 2007-2024.

HYVINKÄÄN LÄMPÖVOIMA OY/ KAUKOLÄMMITYS

Hyvinkään Lämpövoima Oy toimittaa asiakkailleen ympäristöystävällistä ja luotettavaa kaukolämpöä. Kaukolämmön tuotannosta Hyvinkäällä noin 90 % perustuu hukka- ja biopohjaisiin lämmönlähteisiin. Lämpövoimalla on kaukolämmön jakelutoimintaa Hyvinkään kaupunkikeskustassa ja Kallionopon logistiikka-alueella sekä pienimuotoista maakaasun jakelutoimintaa Sahanmäen teollisuusalueella.

Kiinteistöjen energiatehokkuus- ja optimointiratkaisut

Vuoden 2024 lopussa kaukolämpöasiakkaita oli Hyvinkäällä yhteensä 1997 kpl. Kaukolämmityksessä taloissa asuu noin 75 % Hyvinkään asukkaista. Kaukolämmön asiakasmäärä Hyvinkäällä on kasvanut noin 1–2 % vuodessa.

Lämpövoima tarjoaa asiakkailleen kattavasti rakennusten lämmitykseen liittyviä optimointi- ja energiatehokkuusratkaisuja, joiden kehittämiseen on yhtiössä panostettu viime vuosina merkittävästi. Vuonna 2024 yhtiö toi markkinoille uusia palvelutuotteita liittyen muuttuvaan pelastuslakiin, kiinteistöjen olosuhdeseurantaan ja älykkäisiin lämmönjakopalveluihin. Näiden palvelujen avulla kohdekohtaista jatkuvaa mittausdataa ja tekoälyanalytiikkaa hyödynnetään kiinteistöjen energiankäytön optimoinnissa ja kaukolämmön kulutusjoustossa. Vuonna 2024 yhtiö rakensi myös Suomen suurimman kaukolämmön paluulämmitysratkaisun Onnisen ja K-Auton rakenteilla olevaan logistiikka-keskus Onnelaan Hyvinkäälle.

Hyvinkään Lämpövoiman ja Hyvinkään kaupunkikonsernin merkittävimmät yhteistyömuodot energia- ja ympäristöasioissa ovat:

- Valvomopalvelu WIRE talotekniikan ja energiankäytön hallinnassa ja optimoinnissa
- Hyvinkään kaupunkikonsernin yhteinen etäluentapalvelu
- EnergiaHelppi – paikallista energianeuvontaa hyvinkääläisille
- Konsernin sähkönhankintayhteistyö
- Yhteiset uusiutuvan energian kehityshankkeet
- Osallistuminen konsernin erilaisiin yhteistyöfoorumeihin

Kohti 100 %:sta hiilineutraalisuutta kaukolämmön tuotannossa

Kaukolämpöä toimitettiin asiakkaille vuonna 2024 yhteensä 319 GWh. Jätteidenkäsittelyn yhteydessä Riihimäellä syntyvällä lämmöllä tuotettiin 83,5 % Hyvinkään lämmöntuotannosta. Muiden bio- ja hukkalämpöjen osuus oli yhteensä 6,0 %. Fossiilisia polttoaineita käytettiin lähinnä kylmimpinä ajankohtina huippu- ja varatuotannossa, ja niiden osuus lämmöntuotannosta oli 10,5 %. Biopohjaiset lämmönlähteet koostuivat Lantmännen Cerealia Oy:n toimittamasta biolämmöstä, Kierto-kapula Oy:n kaatopaikkakaasusta sekä pellettilämmöstä Veikkarissa ja Kallionopossa. Vuodesta 2024 alkaen yhtiö hyödyntää kaukolämpöverkossa myös Konecranesilla syntyvää hukkalämpöä.

Yhtiön tavoitteena on saavuttaa lämmöntuotannossa 100 %:nen hiilineutraalisuus vuoden 2027 loppuun mennessä. Vuoden 2024 aikana Sahanmäen lämpökeskukselle asennettiin uusi 20 MW:n sähkökattila. Sähkökattilalla tuotetaan 100 %:sti uusiutuvaa lämpöä kaukolämpöverkkoon tai suunnitteilla olevaan lämpövarastoon silloin, kun sähkön markkinahinta on edullinen. Osana hanketta yhtiö rakentaa myös Sahanmäkeen 110 kV:n sähköverkkoyhteyden, joka valmistuu keväällä 2025.

Lämpövoima valmistelee suuren lämpövaraston rakentamista Kulomäkeen käytöstä poistetulle sorakuopalle. Tässä vesivarastossa on tarkoitus hyödyntää lähialueella syntyviä erilaisia teollisia hukkalämpöjä, joita puretaan kaukolämpöverkkoon keskitalvella vähentäen fossiilisten polttoaineiden käyttöä. Työ- ja elinkeinoministeriö on myöntänyt hankkeelle investointitukea noin 7,7 milj. euroa. Hankkeelle haettu vesilupa sai lainvoiman helmikuussa 2025. Hanke valmistaudutaan käynnistämään urakkakilpailutusten jälkeen syksyllä 2025.

Kallionopon pienessä erillisverkossa kaksinkertaistettiin vesi-ilmalämpöpumppujen määrä alueen lämmöntuotannossa. Muutoksen myötä Kallionopon alueen lämmöntuotanto on lähes kokonaan uusiutuvilla energialähteillä tuotettua.

Yhtiön uusiutuvilla energialähteillä tuotettu lämpö on varmennettu alkuperätakuujärjestelmän mukaisesti. Vuonna 2024 alkuperätakuujärjestelmään lisättiin sähkökattila ja Kallionpon uudet vesilämpöpumput. Ns. vihreän lämmön kysyntä kasvoi vuonna 2024 merkittävästi.

Kaukolämpövesi on ympäristölle vaaratonta

Kaukolämpöverkon kokonaispituus Hyvinkäällä on noin 170 kilometriä. Vuosittainen verkostohyötysuhde ja keskimääräinen jäähtymä ovat parantuneet entisestään tuotannon optimointijärjestelmän ansiosta. Tuotannon optimointijärjestelmän avulla on pystytty myös alentamaan kaukolämmön menoveden lämpötilaa lämmityskaudella lähes 10 C astetta, mikä edelleen vähentää kaukolämpöverkoston häviöitä. Kaukolämpöverkoston lisäveden kulutus oli vähäinen vuonna 2024.

Energiatehokkuussopimuksen tavoitteet saavutettu

Hyvinkään Lämpövoima on mukana valtakunnallisessa energiatehokkuussopimuksessa. Vuoden aikana toteutetut energiatehokkuustoimenpiteet raportoitiin sopimuksen mukaisesti. Vuoteen 2025 asetetut tavoitetasot on jo saavutettu hyvissä ajoin etukäteen pitkäjänteisen työn sekä tuotannon-optimointijärjestelmän ansiosta. Kaukolämpöjärjestelmän tehokkuuden parantamista jatketaan aktiivisesti mm. kysyntäjoustoa laajentamalla.

**Hyvinkään
Lämpövoima Oy**

5. ILMASTOPÄÄSTÖT

Hyvinkään kaupunginvaltuusto päätti kokouksessaan 1.2.2016 (§ 6) Hyvinkään liittymisestä hiili-neutraalisuutta tavoittelevien HINKU-kuntien verkostoon, missä tavoitteena on vähentää kasvihuonekaasupäästöjä 80 % vuoden 2007 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Samalla valtuusto päätti ha-kea FISU-kuntien (*Finnish Sustainable Communities*) jäsenyyttä, jonne Hyvinkää hyväksyttiin mar-raskuussa 2017. FISU-kunnat tavoittelevat hiilineutraalisuutta vuoteen 2050 mennessä. Lisää tie-toa [HINKU-kunnista löytyy täältä](#) ja [FISU-kunnista täältä](#).

FISU-jäsenyyteen liittyen Hyvinkäälle laadittiin ekologisen kestävyys-tiekartta ja sitä toteuttava ympäristöohjelma, jossa energiantuotanto ja –kulutus on yksi osa-alue. Ympäristöohjelma päivitet-tiin 2022 kaupunkistrategia Pelikirjan loppukaudelle 2023–2027. Vuosittain kaupunginhallitus vah-vistaa Hyvinkään energiatehokkuus- ja ilmastotoimenpiteiden vuosikellon.

Hyvinkää on mukana kunnille suunnatussa CO₂- raporttipalvelussa, jossa seurataan kuntien kasvi-huonekaasupäästöjä. CO₂- raporttipalvelua ylläpitää Sitowise. CO₂-raportin tarkoituksena on tuot-taa vertailukelpoista tietoa kuntien kasvihuonekaasupäästöistä.

Hyvinkään CO₂- vuosiraportissa ovat mukana Hyvinkään alueen päästöt kauko-, sähkö- ja erillis-lämmityksestä, maalämmöstä, kuluttajien ja teollisuuden sähkönkulutuksesta, tieliikenteestä, maa-taloudesta ja jätehuollosta. Vuosiraportissa ovat mukana lopulliset päästötiedot vuosilta 2009–2023 sekä ennakkotieto vuodelta 2024.

CO₂-raportissa noudatetaan kulutusperusteista laskentatapaa, jossa kaukolämmön päästöt laske-taan perustuen kunnassa kulutetun energian määrään riippumatta siitä, onko kaukolämpö tuotettu kunnassa vai kunnan ulkopuolella. Täten Fortumin (vuodesta 2025 NG Nordic) Riihimäen jätettä hyödyntävän voimalan päästöistä Hyvinkään kaukolämmityksessä käytetty osuus on mukana Hy-vinkään päästöissä. Sähkönkulutuksen päästöt lasketaan kunnassa kulutetun sähköenergian mää-rän mukaan käyttäen valtakunnallista päästökerrointa. Kiinteistöjen erillislämmityksen, tieliikenteen ja maatalouden päästöt perustuvat arvioihin ja kuvaavat kunnassa tapahtuvia päästöjä. Jätteenkä-sittelyn päästöt on laskettu syntypaikan mukaan, eli Kiertokapulän päästöistä on Hyvinkään osuus laskettu kunnassa syntyvän jätemäärän perusteella.

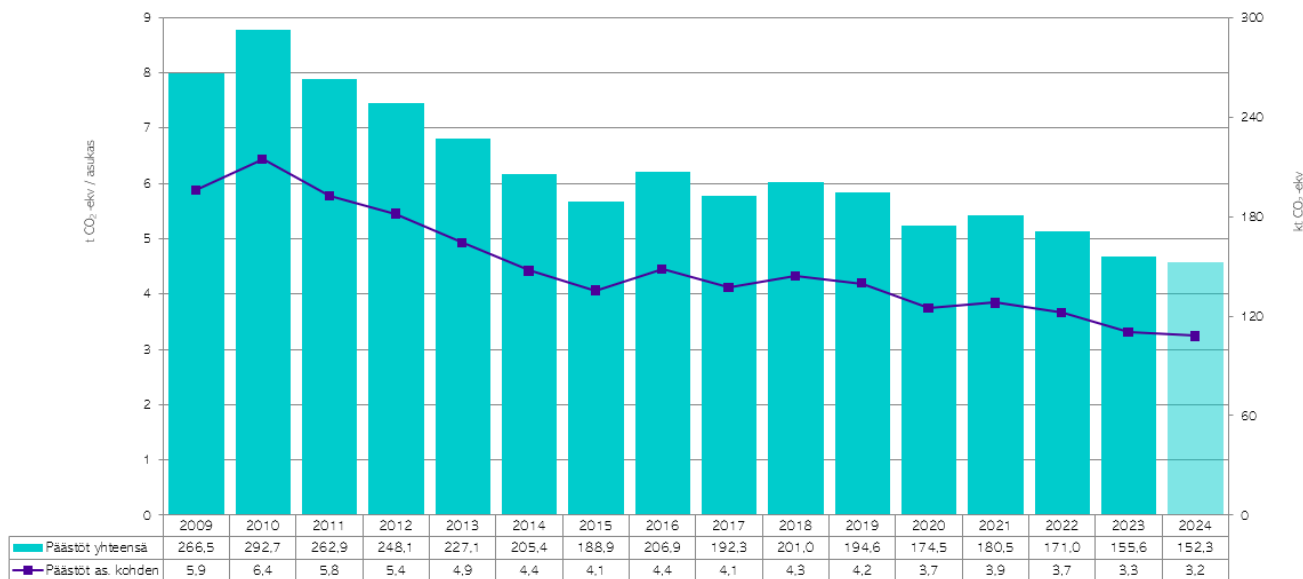
Tähän raporttiin on koottu kuvaajien muodossa tietoa Hyvinkään kasvihuonekaasupäästöistä. [Hy-vinkään CO₂- raportti](#) löytyy kokonaisuudessaan kaupungin kotisivujen energia- ja ilmasto-osiosta. Sivuilta löytyy myös [viikoittainen kasvihuonekaasuseuranta](#) ja linkki hiilineutraalisuutta tavoittelevien [HINKU- kuntien](#) sivulle. Suomen ympäristökeskus (SYKE) laskee myös [kuntien kasvihuonekaasu-päästöjä](#), jotka löytyvät hiilineutraalisuomi.fi palvelusta.

HYVINKÄÄN KASVIHUONEKAASUPÄÄSTÖT YHTEENSÄ JA HENKEÄ KOHDEN

[Hyvinkään CO2-raportin](#) mukaan Hyvinkään kasvihuonekaasupäästöt olivat vuonna 2023 yhteensä 155,6 kt CO₂-ekv ilman teollisuuden päästöjä. Päästöt vähenivät 9 % edellisvuodesta. Asukasta kohden laskettuna hyvinkääläisen asukaskohtaiset päästöt olivat 3,3 t CO₂-ekv vuodessa. Vuosien 2009–2023 päästövähennemä Hyvinkäällä on ollut 42 %, asukasta kohden laskettuna 46 %.

Pidemmän ajan päästövähennemää selittää sähkön valtakunnallisen päästökertoimen pienentyminen. Osin pidemmän ajan päästövähennystä myös selittää laskutavan muutos, jossa vaarallisen jätteen käsittely tulkitaan teollisuuden jätelämmön hyödyntämiseksi, jolloin sen päästöt lasketaan teollisuuden päästöihin kaukolämmön sijasta. Vuoden 2024 ennakkotiedon mukaan päästöt laskisivat hieman vuoden 2023 tasosta.

Hyvinkään kasvihuonekaasujen päästöjen kehitys vuosina 2009–2024 ilman teollisuutta.

*Vuosi 2024 on ennakkotieto. Lähde: CO2-raportti

Suomen ympäristökeskuksen HINKU laskelmat

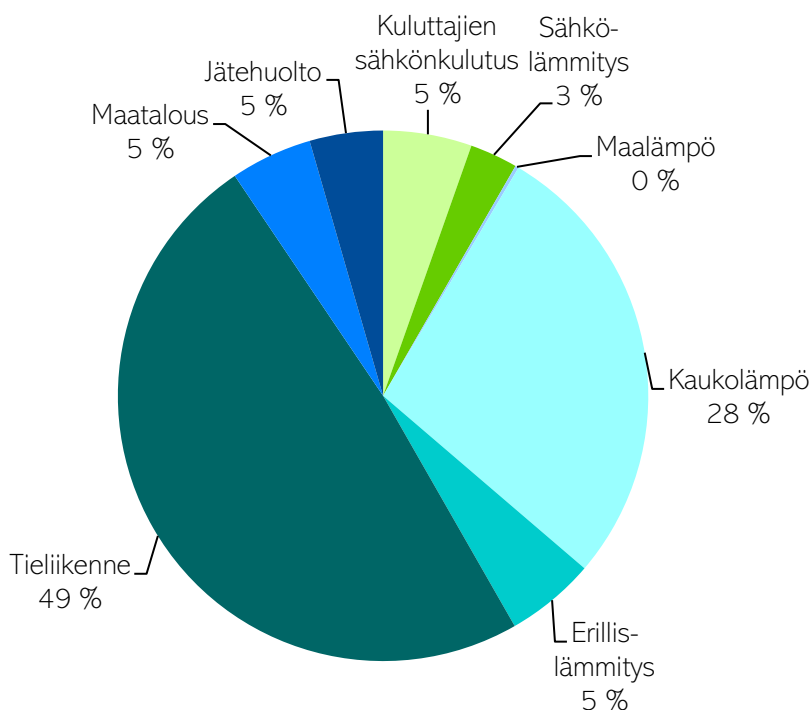
Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) [HINKU- laskennan mukaan](#) Hyvinkään kokonaispäästöt ovat vähentyneet 46 % (177,4 kt CO₂-ekv) ja asukaskohtaiset päästöt 48 % (3,8 t CO₂-ekv) HINKU- tavoitteen vertailuvuodesta 2007 vuoteen 2023. Laskentamalli on HINKU- kuntien tavoitteiden seurantaan tarkoitettu oletuslaskentamalli. Se ei sisällä päästökauppaan kuuluvien teollisuuslaitosten polttoaineiden käyttöä, teollisuuden sähkönkulutusta, teollisuuden jätteiden käsittelyn päästöjä eikä kuorma-, paketti- ja linja-autojen läpiajoliikennettä. Alueella tuotetusta tuulisähköstä lasketaan kunnalle päästökompensaatio vuosittaisen sähkön päästökertoimen mukaisesti.

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

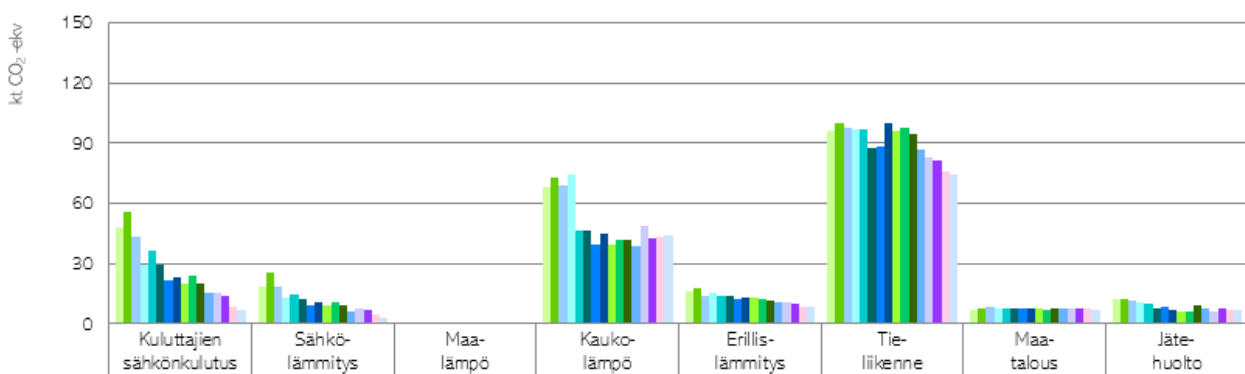
HYVINKÄÄN KASVIHUONEKAASUPÄÄSTÖT SEKTOREITTAIN

Hyvinkään kasvihuonekaasupäästöt sektoreittain on esitetty oheisissa kaavioissa. Piirakkakuva osoittaa, että suurimmat päästöt tulevat tieliikenteestä ja kaukolämmityksestä.

Hyvinkään päästöt sektoreittain vuonna 2023 ilman teollisuutta. Lähde: CO2-raportti

Oheisessa kaaviossa on esitetty ilmastopäästöt sektoreittain Hyvinkäällä vuosina 2009–2024 ilman teollisuutta. Suurimmat päästöt tulevat tieliikenteestä ja rakennusten lämmityksestä. Tieliikenteen päästöt ovat laskeneet, vaikka liikennesuorite on noussut. Lämmityksen päästöt seuraavat vuosittaisen lämmitystarpeen muutoksia. Sähkön päästöt ovat laskeneet, mitä selittää valtakunnallisen päästökertoimen pieneneminen hiilidioksidineutraalin sähköntuotannon kasvun myötä. Kaukolämmön selkeää päästövähennystä 2013 selittää laskentatavan muutos, jossa Fortumin (aiemmin Ekokem) vaarallisten jätteiden käsittelystä saatava kaukolämpö lasketaan teollisuuden hukkalämmön hyödyntämiseksi.

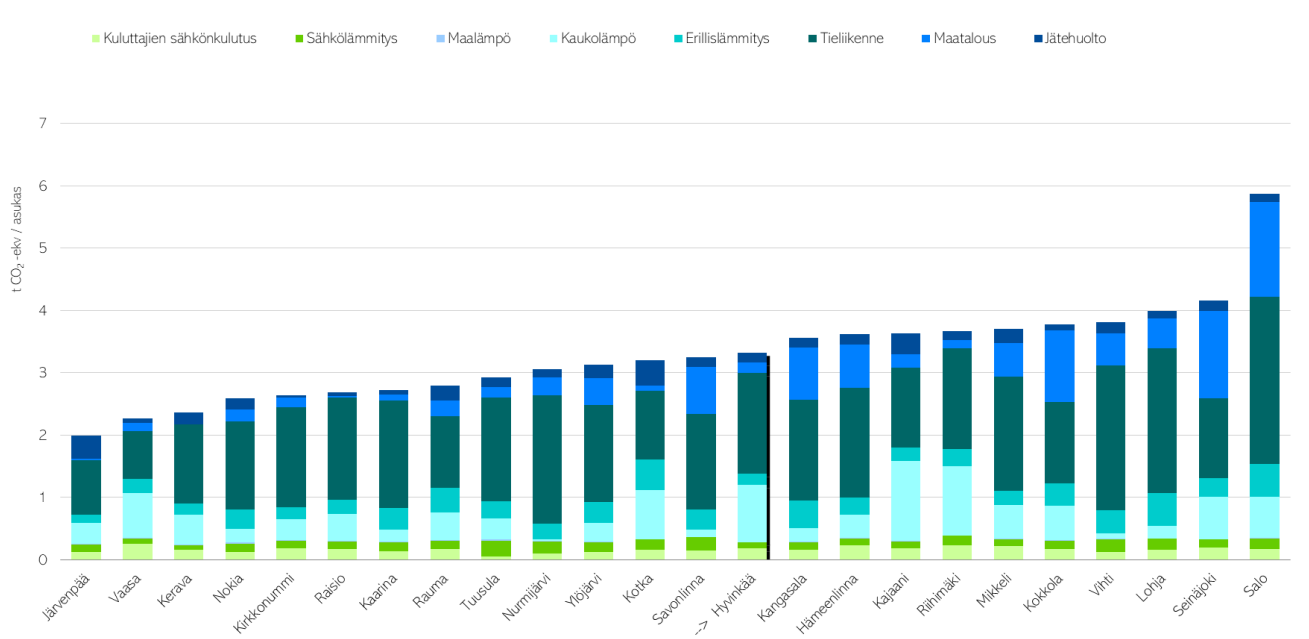

Päästöt sektoreittain Hyvinkäällä vuosina 2009–2024 ilman teollisuutta. *Vuoden 2024 tieto on ennakkotieto. Lähde: CO2-raportti

HYVINKÄÄN PÄÄSTÖT VERRATTUNA MUIHIN KUNTIIN

Seuraavissa kaavioissa on verrattu keskimääräisen hyvinkääläisen asukasta kohden laskettuja kasvihuonekaasupäästöjä muihin saman kokoluokan kuntiin ja kaikkiin CO2-raportin kuntiin. Sanallisesti vertaillaan myös KUUMA-kuntien ja HINKU-kuntien päästöjä.

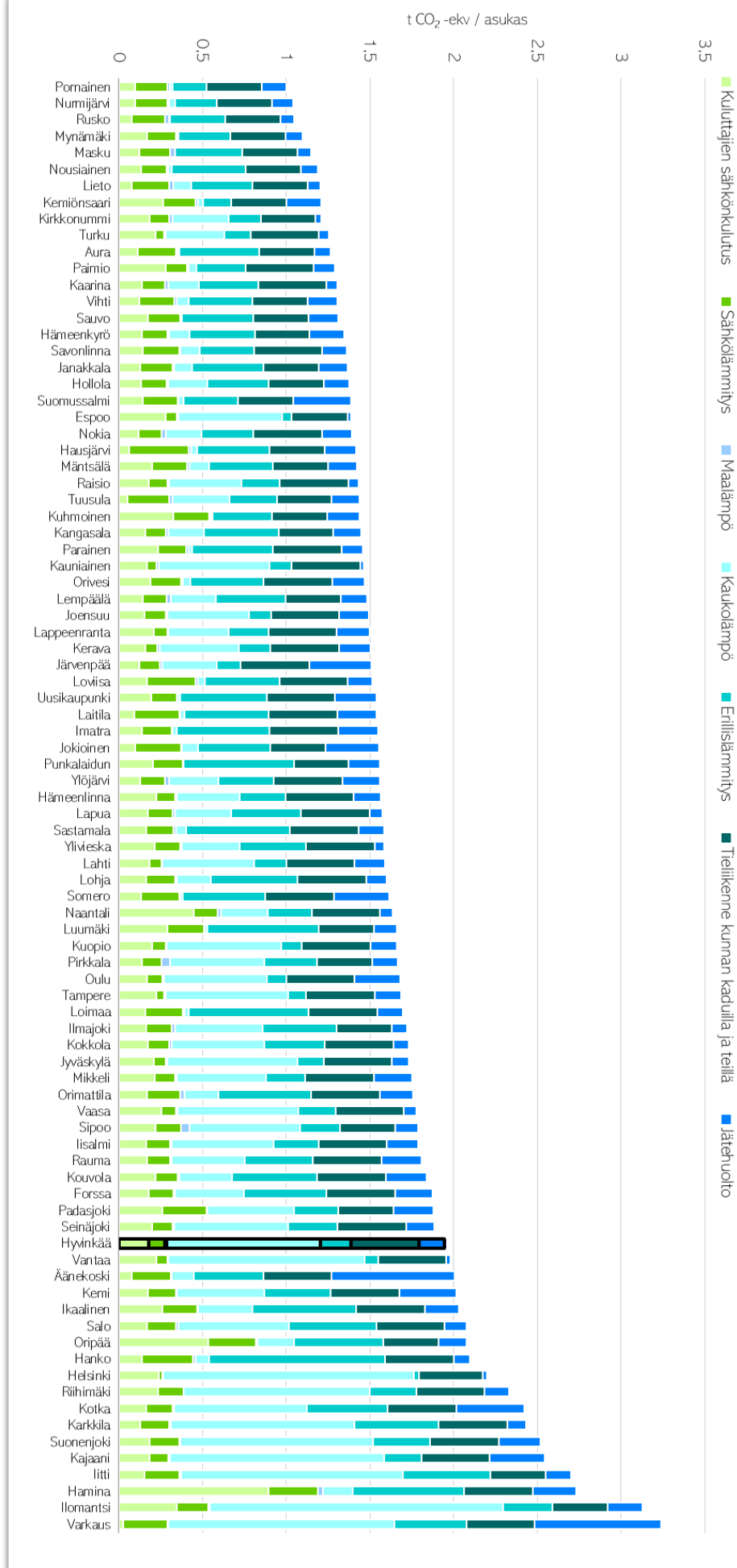
Saman kokoluokan kuntiin verrattuna ovat Hyvinkään päästöt 14. pienimmät 24 kunnan joukossa, edellä on viisi KUUMA kuntaa. Kaikkiin KUUMA- kuntiin verrattuna hyvinkääläisten päästöt ovat kuudenneksi pienimmät yhdeksän vertailukunnan joukossa, kun vertailussa ei ole mukana teollisuutta. HINKU- kuntien vertailussa Hyvinkää on seitsemästoista 44 kunnan joukossa. Lisää vertailuja löytyy [Hyvinkään CO2-raportista](#).

CO2-raportin 25 000–70 000 asukkaan kuntien asukaskohtaiset päästöt vuonna 2023 ilman teollisuutta.

Vertailu kaikkiin CO2-raportin kuntiin

Seuraavan sivun kaaviossa vertailtaessa asukaskohtaisia päästöjä vuonna 2023 kaikkiin CO2- raportin kuntiin sijoittuu Hyvinkää sijalle 71 (vuonna 2022: 65; 2021: 45) yhteensä 88 kunnan joukossa, kun päästöistä on poistettu teollisuus, maatalous ja läpiajoliikenne. Mikäli maatalous ja läpiajoliikenne on mukana, on Hyvinkää sijalla 32.

CO₂-raportin kuntien asukaskohtaiset päästöt 2023 ilman teollisuutta, maataloutta ja läpiajoliikennettä.

HYVINKÄÄ